

*Mühendislik hesaplarına uyulmadan yapılan bir bina
nasıl yıkılırsa, ebedi bir kanun olan adaletten
mahrum bulunan imparatorluklar da öylece çökerler.
La Tordaire*

TÜZE HUKUK DERGİSİ

“Doğru olmanın özbelirtisi”

HUKUK TOPLULUĞU ADINA

YAYIN SAHİBİ

Fatih Samed Kılıçarslan

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Ali Kaan Karakaş

YAYIN DANIŞMANI

Dr. Öğr. Üyesi Didem Kayalı

TASARIM

Feyza Yılmaz

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli

YAYIN ŞEKLİ

3 Aylık-Türkçe

İDARE ADRESİ

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi
Söğütözü Cad. No:43
Söğütözü/ANKARA

BAHAR 2023-2024

YAYIN EKİBİ

Ali Kaan Karakaş
Berk Çağatay Meral
Cevahir Beyza Oğan
Dila Özdemir
Fatih Önürme
Fatih Selvi
Feyza Yılmaz

Gökçe Gül Toktaş
Halil Eren
Mehmet İspirli
Mehmet Emre Candan
Mehmet Salih Güneş
Miray Seyyar
Sefa Çobanoğlu
Yekda Yıldırım

Sevgili Okurlar,

Bu sayıda, Tüze Hukuk dergisi olarak sizleri bir kez daha dergimizin sayfalarında ağırlamanın mutluluğunu yaşıyoruz. Hukukun karmaşıklığına ve çeşitliliğine olan ilgimizle, sizlere her dönem sunduğumuz bu içerik dolu dergiyi hazırlamaktan gurur duyuyoruz. Hukukun her alanında önemli gelişmeler yaşanırken dergimizin misyonu siz değerli okuyucularımıza en güncel ve kapsamlı bilgileri sunmaktır. Bu sayıda da yargı kararlarından yeni yasal düzenlemelere, akademik makalelerden pratik bilgilere kadar geniş bir yelpazede konuları ele aldık.

Ayrıca, hukuk alanında çalışan profesyonellerin deneyimlerini ve görüşlerini içeren röportajlarla dergimizi zenginleştirdik. Amacımız hem akademik hem de uygulamaya yönelik bakış açılarını bir araya getirerek, okuyucularımıza kapsamlı bir perspektif sunmaktır. Bizim için en değerli olan ise sizsiniz, sevgili okuyucularımız. Sizlerin ilgi, katkı ve geri bildirimleri sayesinde dergimizi her geçen gün daha da geliştiriyoruz. Bu nedenle, düşüncelerinizi bizimle paylaşmaktan çekinmeyin.

Hukuk dünyasında iz bırakan herkesin dikkatle takip ettiği bir dergi olma hedefimizi sürdürmek için elimizden gelenin en iyisini yapmaya devam edeceğiz. Sizlere en kaliteli içeriği sunabilmek için çaba göstermeye devam edeceğiz.

Keyifli ve bilgilendirici bir okuma dileriz.
Sevgi ve saygılarımızla,

Ali Kaan Karakaş

İLETİŞİM ADRESLERİ

tuzehukukdersisi@gmail.com
Instagram (@tuzehukukdersisi)
X (@tuzehukukdersi)

Yazılardaki kaynakların doğruluğundan ve yazıların içeriğinden yazarları sorumludur. Dergide yayımlanan yazılar kaynak gösterilerek ve yazarından izin alınarak başka bir yerde yayımlanabilir. Dergide kullanılan görseller, Canva uygulamasından temin edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

RÖPORTAJLAR

4

KARİYER RÖPORTAJI

Av. Ahmet İlker Doğan
ile Kariyer Röportajı

7

KARİYER RÖPORTAJI

Noterler Birliği Genel Sekreteri
Ayhan Tosun ile Kariyer
Röportajı

HUKUKİ YAZILAR

14

İNŞAAT RUHSATLARI AÇISINDAN KAZANILMIŞ HAK KONUSUNUN İMAR HUKUKU AÇISINDAN İNCELENMESİ

Yazan: Ali Kaan Karakaş

19

HUKUK VE YAPAY ZEKA

Yazan: Halil Eren

22

KABAHATTEN DOLAYI SORUMLULUĞUN ESASLARI

Yazan: Sefa Çobanoğlu

25

TAHLİYE TAAHHÜTNAMESİ VE TAAHHÜTNAMEDE EŞİN RIZASI

Yazan: Av. Dila Özdemir

“Doğru olmanın öz belirtisi”

İÇİNDEKİLER

KÜLTÜR-SANAT

29 BİR CİNAYETİN ANATOMİSİ

Yazan: Feyza Yılmaz

31 BAĞIŞLAMA: CARAVAGGIO'YU ANLAMAK VE AFFETMEK

Yazan: Gökçe Gül Toktaş

34 ŞİKAYET

Yazan: Mehmet Salih Güneş

35 DİLEFRUZ

Yazan: Mehmet İspirli

36 DAR AĞACI

Yazan: Berk Çağatay Meral

37 ETKİNLİK BÜLTENİ

39 TAKDİM KÖŞESİ

DEKANIMIZDAN

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini Tüze dergisini çıkarmış olmalarından dolayı kutluyorum. Henüz 2009 yılında kurulan Fakültemizin öğrencilerinin her alanda kendilerini geliştirdiklerini görmekten büyük heyecan ve gurur duyuyorum.

Hukuk eğitimi veya hukukçunun eğitimi günümüzün en güncel ve önemli konuları arasında yer alıyor. Gelişen ve farklılaşan sosyal ve ekonomik yaşam, hukuk eğitimi alanında da dönüşümü gerektirmektedir. Bu anlamda hukuk eğitiminin de kitle eğitimi yerine, öğrenci ile öğretim üyesinin karşılıklı etkileşimi ile öğrencinin kendisini ifade edebilmesine olanak verecek ve yaratıcılığını destekleyecek şekilde yapılandırılması bu dönüşümü sağlamada önemli bir adımdır. Elbette bu adım, Hukuk Fakültesi kontenjanlarının olabildiğince sınırlandırılması ile atılabilir. Teorik bilgi hukuk eğitiminin olmazsa olmaz bir unsurudur. Öğrencinin derste anlatılanların yanında, bu konuları gerektiğinde birden fazla kaynaktan okuyarak öğrenmesi büyük önem taşır. Bu teorik bilginin, öncelikle içselleştirilmesi ardından da bu bilginin somut olaya uygulanmasını sağlayacak yöntemlerin de öğrenilmesi gerekir. İşte o zaman öğrenci hukuki sorunları analiz edebilme ve hukuk bilgisine dayanarak çözebilme yetisini elde etmiş olur.

Bu anlamda TOBB ETÜ’de öğrenciler, henüz eğitimlerini tamamlamadan gerek mahkemelerde özellikle hukuk uygulamasına yön veren Yargıtay, Danıştay, Bölge Adliye Mahkemeleri gibi yüksek mahkemelerde, gerekse TOBB, Türkiye Noterler Birliği ve Baş Kamu Denetçiliği gibi kurumlarda ve avukatlar yanında uygulamanın içerisinde bulunma olanağına sahip olmaktadır. Lisans seviyesinde eğitimleri sırasında doğrudan uygulamaya katılan öğrencilerin kendilerini ifade etme becerileri artmakta ve öğrenciler “öğretirken öğren” yöntemiyle şekillendirilmiş hukuk klinikleri projelerinde de yer alabilmektedirler.

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerimizden oluşan Hukuk Topluluğu, aldıkları nitelikli hukuk eğitiminin yanında sosyal, kültürel ve akademik alanlarda ulusal ve uluslararası etkinlikler düzenleyerek; bir yandan kişisel ve akademik olarak gelişmekte diğer yandan ise kendilerini ifade edebilme olanağı bulmaktadırlar. Bu etkinlikler arasında yer alan Tüze Hukuk dergisini çıkarmak başlı başına övgüyü hak etmektedir. Bu dergi aracılığıyla, bilgilerini ve deneyimlerini paylaşan ve kendilerini daha da geliştirme yolunda ilerleyen TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerini candan kutluyor, başarılar diliyorum.

TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Çiğdem Kırca

TOPLULUK BAŞKANINDAN

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu tarafından çıkarılan, fakültemizin göz bebeği olan Tüze Hukuk dergimizin yeni sayısı ile karşınızdayız. 2017'den beri TOBB ETÜ Hukuk Fakültesi öğrencilerimizin ve mezunlarımızın emekleriyle bugünlere gelmiş olan Tüze Hukuk dergimiz hukuk camiasında müstesna bir yere sahiptir. Dergimizin amacı Türkiye'deki tüm hukukçuların, farklı hukuk nosyonları kazanmasına katkıda bulunmaktır. Yeni sayılarımızda sadece öğrencilerimizden değil, hukuk camiasının tüm mensuplarından yazı yayınlamayı amaçlamaktayız. Bu vizyondan hareketle dergimizin daha kapsayıcı bir eser haline geleceğine inanıyoruz. Tüze yayın ekibimiz bu kıymetli eseri ortaya çıkarırken yoğun, sistematik ve özenli bir çalışma sergilemektedirler. Tüze yayın ekibimizde görev alan, sayısı 100'ü aşan öğrencimize ve mezunlarımıza gayretlerinden ötürü teşekkürü bir borç bilirim. Cumhuriyetimizin 100. yılını kutladığımız şu anlamlı günlerde hukuk ve adalet kavramlarının, bir devlet ve millet için vazgeçilmez öneme sahip olduğunu bu sayımız vesilesi ile tekrar vurgulamak istiyorum. Ayrıca bu kavramların sosyal hayatımızın her bir parçasında yer etmesi için biz hukukçulara çok büyük sorumluluk düştüğüne inanıyorum.

Dergimizin bu günlere gelmesinde en büyük etken hiç şüphesiz TOBB ETÜ Hukuk Topluluğudur. ETÜ Hukuk Topluluğu olarak amacımız ülkemizdeki tüm hukuk fakültelerinde öğrenim hayatına devam edem veyahut mezun olmuş hukukçuları, hukukçu olmak nosyonunu kazandırıcı etkinlik ve faaliyetlerle buluşturmaktır. Bu alanda Türkiye'de çok önemli bir pozisyonda olduğumuzu açıkça belirtmek isterim. Bu anlamda Hukukta Kariyer Günleri, Hukukçusu Olmak, Akademik Yazın gibi daha birçok etkinlik yapmaktayız.

Özellikle parantez açmamız gereken etkinliğimiz Hukukta Kariyer Günleri'dir. Hukukta Kariyer Günleri kapsamında; alanında uzman birçok avukat, savcı, hâkim ve devletin önemli kademelerindeki bürokratları ağırlıyoruz. Bu etkinliğimizle geçmişte 54'ü aşkın şehirden, 63 üniversiteden konuklarımızı ağırladık. Topluluğumuzun 10. yılını doldurduğumuz şu günlerde; etkinliklerimizin diğer üniversitelerde referans alınarak kariyer zirvelerinin yapılması, bizlerden yardım ve görüş talep edilmesi hiç şüphesiz bizleri çok gururlandırıyor.

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğunun, bir topluluk misyonundan daha fazlasını ortaya koyarak bir akademi gibi çalışması ve bu anlamda Türkiye'de bir benzerinin bulunmamasının en büyük nedeni değerli üyelerimiz ve yönetim kurulu üyelerimizdir. 500'ü aşkın üyeye devam ettiğimiz 10. yılımızda, ETÜ Hukuk Topluluğunun bu günlere gelmesinde önemli katkılar sağlamış ve geçmişte görev alan başkanlarımıza da teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca, mezun olup iş hayatlarını başarıyla sürdürmelerine rağmen bizden desteklerini esirgemeyen ve başta da söylediğimiz gibi göz bebeğimiz olan Tüze Hukuk dergisine katkı sağlayan tüm ekibimiz ve geçmiş editörlerimize, etkinlik ve yayım faaliyetlerimizde bizi destekleyen TOBB ETÜ ve Hukuk Fakültesi öğretim üyelerine teşekkür ederim.

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu Başkanı
Fatih Samed Kılıçarslan

RÖPORTAJLAR

KARİYER RÖPORTAJI

Sayın Av. Ahmet İlker Doğan ile Kariyer Röportajı

1- Bu röportajı okuyacak değerli okuyucularımız için genel olarak kendinizden bahsedebilir misiniz, Ahmet İlker Doğan kimdir?

Ben 1973 Ankara doğumluyum. İlkokul, ortaokul ve lise eğitimimi TED Ankara Kolejinde tamamladım. Sonrasında hiç aklımda yokken Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine girdim. Hatta o zamanlar gideceğiniz okulu sınav öncesinde bir liste hazırlamak kaydı ile sınav günü veriyordunuz. Babam çok istedi diye yazmıştım. Sınav sonuçları geldi, Ankara Hukuk. O zamanlar şimdiki gibi danışman, okullarda üniversite tanıtım, internet yoktu. En azından kendi adıma ezbere üniversite sınavına giriyorduk. O zamanlar klasik dörtlü işletme, iktisat, uluslararası ilişkiler ve kamu yönetimi, okuluna ve puanına göre yukarıdan aşağı yazılıyordu. Bende Hukuk fakültesini ODTÜ'den sonra, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi önüne yazdım. İlk yıl bayağı zordu. Hem okulu bilmiyorum hem dersler çok farklı. Hiç aklımda olmayan bir okul, sınıflar 300-400 kişi, ders arasında zil çalıyor, okul içinde grupsal ayrışmalar... Değişik geldi. Ancak, 2'nci sınıftan itibaren doğru okul olduğuna karar verdim. Ancak ikinci sınıfta sonra daha somut dersler başlayınca, bir de Ankara Üniversitesindeki hocaların ders anlatımlarında başlarından geçen değişik davaları örnekler vermeleri dersleri daha da zevkli kıldı. Hayatın içinden bir şeyler yapıldığını gerçekten insanların hayatına değen bir meslek olduğunu fark ettim. Son seneye kadar bütünlüme vesaire 4 yılda geldim ancak son yıl bir dersten kaldım ve uzadı. Sonrasında bu tek dersten kaldığım sırada White&Case Ankara ofisinden stajyer olarak başlayarak avukatlık mesleğine giriş yaptım.

2- Serbest avukatlık mesleğini yapan biri olarak, fakülteden mezun olduklarında hangi mesleği yapacakları konusunda kararsız kalan öğrencilere ne tavsiye vermek istersiniz?

Bana sorarsanız bugün avukat olacak arkadaşlar öncelikle çok şanslı. İyi okul sayısı arttı. Bunu derken doğrudan hukuk fakültesi sayısından bahsetmiyorum. Kaliteli fakülte sayısı arttı, yurt dışında okuma imkanları arttı. Bu da hem öğrenci hem de okul için rekabeti getirdi. Okunacak okul sayısı, yabancı dil opsiyonları, farklı şehirde okuma şansları var. Okullar da farklı opsiyonlar sunmak zorunda. Ders programları okuldan okula değişti. Bu durumda da en avantajlı öğrenci oluyor. Kendilerine uygun okulu seçme şansları var. Mesleğe girecek arkadaşlar bilinçli ve dolu olarak geliyor. En basiti ne istediklerini bizlerden çok daha iyi biliyorlar. Her durumda hukuk fakültesi sadece temel eğitimi veriyor. Üstünü almak, kazanmak tamamen öğrenciye kalıyor. Okulda farklılıklar arttığı gibi, hukuk bürosu sayısı da arttı, hatta sadece Türkiye'de değil yurt dışında da staj yapan çok kişi ile karşılaşıyorum. Bu büyük şans. İyi okul, iyi staj sonrasında çalışma temposuna alışmaları lazım. Genç arkadaşlar bana kızacak ama bu kuşak biraz zora gelme konusunda daha rahatlar. Evet herkesin kendi yaşamı var ama avukatlık yanında çalıştığınız kişinin size ne kadar göstereceği sizin de ne kadar alacağınız ile ilgili. Stajdan başlayarak geçen ilk birkaç yıl ne öğrenilirse kâr. Sonuçta bu kadar okul ve hukuk bürosu var. Hepsini devam etmeli, onlar yeni arkadaşları içine katacaklar ve bu döngü sürekli devam edecek.

3- Meslek hayatınız boyunca karşılaştığınız heyecan verici bir olayı bizimle paylaşır mısınız?

Bir banka satışı yapıyorduk. Ciddi yedi sıfırlı Amerikan Doları alım bedeli var. Alıcı tarafın avukatıyız. Tüm izinler tamam, tüm ön koşullar tamam, sadece hisse alım bedeli havale edilecek hisseleri devir alacağız. Alım bedeli yüksek olduğundan iki havale emri hazırlandı. İlk kısım alıcı tarafından gönderildi, 30 saniye içinde satıcı hesabına geçti. Alan mutlu, satan daha da mutlu. Herkesin yüzü gülüyor. 6 aylık çalışmanın sonuna gelmek üzere. İkinci kısım gönderildi, 1 dakika, 5 dakika, 10 dakika hisse alım bedeli yok. Alıcıların merkez arandı, gönderdik dediler, TC Merkez Bankası arandı ilk parti tamam ama sonrasında gelen yok dediler. Tabii herkesin moral yerlerde, kimsenin ağzını bıçak açmıyor. 4 saat paranın hesaba geçmesi için uğraşıldı. O dört saat gerçekten 4 ay gibiydi. Ama sonunda mutlu sona ulaşıldı.

4- Serbest avukatlık mesleğini yaparken özellikle ilginizi çeken, bakmayı sevdiğiniz davalar nelerdi, röportajı okuyacak olan okuyucularımız bu konuda ne tavsiye vermek istersiniz?

Açıkcısı çok dava takibi yapmadım. Genelde danışmanlık üzerinden gittim. Ama tabii ki imkân olabilir ise birleşme devralma bence en zevklisi. Özellikle alıcı tarafında olma. Müvekkil geliyor x firmasını alacağız diyor. Bilmediğiniz bir kurum ve/veya sektör. Avukat olarak şirketi satanlar kadar önce firmayı iyi öğreniyorsunuz, sonra da o sektör nedir onu öğreniyorsunuz. Belki de hayatınızda hiç duymadığınız bir sektör. Sektörün tüm inceliklerini bir anda sindiriyorsunuz ve müvekkil ile beraber kısmen uzun bir yolculuğa beraberce çıkıyorsunuz. Ticaret, borçlar, vergi, idare, sözleşme hukuku hepsinin bir arada olduğu bir dal.

5- White&Case gibi nitelikli uluslararası hukuk firmasında çalışmıştınız, burada çalışmanın serbest avukatlık mesleğinizde artıları neler oldu?

Biz herhalde şanslıydık. 1996'da çok az avukat, hukuk bürosu şeklinde ve yabancı dil ile işlem yapıyordu. Zamanın çok farklı işleri o zamanlarda doğrudan çalışarak öğrendik. Yani internet olmadan faks ile evrakları doğrudan elleyerek, onları tek tek okuyarak öğrendik. Ama şimdi teknoloji çok fark ettirdi. Eskiden bizim yaptığımız dediğimiz işleri şimdi herkes yapıyor, ilgili konuyu tam bilmesede de yapabilecek bilgiye çok rahat ulaşıyor. Bir de 10-15 sene önce yabancı sermaye Türkiye'ye çok ilgi duyuyordu. Bu da yabancı müvekkiller ile çalışma, bir başka deyişle de yabancının çalışma kültürünü görebiliyor, bunu da işe yansıtıyorduk. Bence bu kısım biraz eksik kaldı son zamanlarda. Ne yazık ki fazla yeni yabancı sermaye yatırımı yok, bu da ister istemez başka kültürler ile etkileşimi azaltıyor. Farklı müvekkiller dolayısı ile farklı işlerin her zaman avukatların gelişiminde çok önemli olduğunu düşünüyorum.

KARİYER RÖPORTAJI

6- Aynı zamanda Legal 500 GC powerlist kısmında şahıs olarak varsınız, sizin gibi başarılı bir avukat olmak isteyen dergimiz okuyucularına ne gibi tavsiyelerde bulunabilirsiniz?

Başarı kısmı sizin teveccühünüz. Çok klişe de olsa çalışmak en önemli şart. Çalışmadan ilerlemek pek mümkün değil, tabi ki istisnaları olabilir ama en önemlisi. Bir de gözünüz kulağınız açık olmalı. Nerede ne olmuş bilmeniz gerekli. Müvekkilinize sadece yaptığınız hizmet ile sınırlı destek değil, sektöründe olan gelişmelerden de haberdar etmeniz lazım. Yeni mevzuat taslağı mı var, sektöre yeni girecek firma mı var, ya da bir büyük oyuncu çıkıyor mu. Bu konularda hızlı hareket edip bilgilendirmeniz lazım. O zaman müvekkil sizin işe daha da sarıldığınızı fark edecek ve avukatlık ilişkinizin boyutu değişecektir. Yoksa dava böyle ilerliyor veya konu çözüldü demek artık yeterli değil. Sizi iş ortağı olarak görmesini sağlamanız gerekli. O zaman farkınız ortaya zaten kendiliğinden çıkacaktır.

7- Bu alanda da başarılı bir avukatsınız, Türkiye’de maden hukukunun öneminden bahsedebilir misiniz?

Maden hukuku ne yazık ki çok fazla avukatın çalıştığı bir alan değil. Bu konuda avukatlara gerçekten ihtiyaç var. Maden ruhsatların hukuki yapısından dolayı bu alanda yatırım yapmak istenildiğinde çeşitli yollar var, maden ruhsat alanının rödevans denilen bir yöntem ile kiralanması, ya da şirket hisselerinin bir kısmını veya tamamını satın almak yolu ile işletme yöntemleri var. Bir de maden sahasının sahibi şirkete ortak olunca üretilen madenden elde edilecek gelir nasıl bölüşüleceği var. Bu da avukatın çok iyi bir satın alma, hissedarlar ve maden üretim anlaşması bilgisine sahip olmasını gerektiriyor. Bütün bunların yanında en önemlisi ruhsat hukuku ve çevre izinlerine hâkim olmak gerekiyor. Bu alanda avukatlar için imkanlar var ve bu imkanların değerlendirilmesinde de bilgi birikimi ciddi bir rol oynuyor.

8- Son olarak bu röportajı okuyacak olan Tüze Hukuk dergisi okuyucularına neler söylemek istersiniz?

Ankara’da okuyan arkadaşların kafasında Ankara’da okumak ve/veya Ankara’da çalışmanın bir eksiklik olduğu görüşü var ki ben tamamen karşıyım. Öğrenci arkadaşların İstanbullu avukatlara göre bir tık geriden başlıyor gibi bir düşünceleri var ki de ben bunu da gerçekçi bulmuyorum. Ankara’da okumak ve Ankara kültürü almak bence bizlere bir farklılık katıyor. İş ahlakı, çalışma arzusu daha farklı bir ekibiz. İstanbul’daki hukuk büroları ve/veya şirket yöneticilerinin özgeçmişlerine bakın ciddi oranda Ankaralı var. Neden çünkü Ankaralı olmaktan dolayı daha iyi iş çıkarabiliyoruz ve piyasa da bunu farkında ve her zaman Türkiye’nin her yerinde çalışma imkanımız var. Bana bu güzel derginizde yer verdiğiniz için çok teşekkür ederim.

KARİYER RÖPORTAJI

Noterler Birliği Genel Sekreteri Sayın Ayhan
Tosun ile Kariyer Röportajı

1- Bu röportajı okuyacak değerli okuyucularımız için genel olarak kendinizden bahsedebilir misiniz, Ayhan Tosun kimdir?

1964 yılında Elazığ'da doğdum. İlk ve ortaokulu Elazığ'da okudum. Ankara Kurtuluş Lisesini 1981 yılında bitirdikten sonra, 1981 yılında girdiğim Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesini 1985 yılında tamamladım. Ardından aynı fakültede Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimini tamamladım.

Askerliğimi asteğmen olarak Donanma Komutanlığı Askeri Savcısı olarak yaptım. 1989 yılında Ünye Hâkimi olarak hâkimlik mesleğine başladım. Daha sonra sırasıyla Gürgentepe, Başkale, Pazarcık ve Mudanya Hâkimlikleri görevlerinde bulundum.

2001 yılında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hâkimliği'ne atandıktan sonra ise sırasıyla aynı yer Daire Başkanlığı, Personel Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı ve ardından Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundum.

2004 ile 2013 yılları arasında Hukuk İşleri Genel Müdürü olarak görev yaptım. Bu görevim sırasında ayrıca; Hâkim ve Savcı Adayları Mülakat Kurulu, Adalet Akademisi Genel Kurulu, Adalet Teşkilatını Güçlendirme Vakfı Yönetim Kurulu, İş Yurtları Kurumu Yüksek Kurulu, Adalet Bakanlığı UYAP Koordinasyon Kurulu Üyelikleri ile Arabuluculuk Kurul Başkanlığı görevlerinde de bulundum.

On yıla yakın bir süre yürüttüğüm Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nden sonra Kanunlar Genel Müdürlüğü görevine atandım. 17 Temmuz 2013 tarihinde Kanunlar Genel Müdürü iken kendi isteğim ile emekli oldum.

Emekli olduktan bir gün sonra Türkiye Noterler Birliği Genel Sekreteri olarak göreve başladım. Beş yıldan fazla bir süre bu görevi yürüttükten sonra Eylül 2018'de Genel Sekreterlik görevinden ayrıldım ve Ankara Barosundaki kaydımı yenileyerek avukatlık faaliyetini yürütmeye başladım.

KARİYER RÖPORTAJI

Ağustos 2019 ile Aralık 2019 tarihleri arasında Ankara Büyükşehir Belediyesi 1. Hukuk Müşaviri olarak görev yaptım.

Arabuluculuk siciline kayıtlı olarak Genel Uzmanlık alanları olan İş Hukuku, Ticaret Hukuku ve Tüketici Hukuku ile Özel Uzmanlık alanlarından Sağlık Hukuku ve İnşaat Hukuku'nda Uzman Arabulucu olarak arabuluculuk faaliyetini yürütmekteyim.

23 Eylül 2022 tarihinden itibaren yürütmekte olduğu Türkiye Noterler Birliği Başkan Başkanışmanı görevinin yanı sıra 29 Eylül 2023 tarihinden itibaren Genel Sekreterlik görevini de yürütmekteyim.

2- Uzun yıllar başarılı bir şekilde hâkimlik mesleğini yapan biri olarak, fakülteden mezun olduklarında hangi mesleği yapacakları konusunda kararsız kalan öğrencilere ne tavsiyeler vermek istersiniz?

Hukuk Fakültesi mezunu olmak, genellikle sadece birkaç mesleğin yapılabileceği yanılgısına neden olmamalıdır. Bilinirliği yüksek olan hâkimlik, savcılık, avukatlık ve noterlik mesleklerinin yanı sıra; çok değerli olduğunu düşündüğüm ve hâkim olmasaydım benim için ilk sırada yapılacak bir meslek olan öğretim üyeliğinin tercih edilebilecek mesleklerin başında geldiğini söyleyebilirim.

İçişleri Bakanlığında Mülki İdare Amirliği, Dışişleri Bakanlığı Meslek Memurluğu, Hukuk Müşavirlikleri ile kamu ve özel sektördeki uzmanlıklarla birlikte daha birçok alanı hukuk fakültesi mezunlarının çalışabilecekleri alanlar arasında sayabiliriz. Ancak bilgiye ulaşmanın bu kadar kolay olduğu bir dönemde asıl önemli olanın herkesin lise yıllarında kendine en uygun meslekler konusunda bir belirleme yapması ve üniversite sınavında ona göre tercihte bulunması olduğunu düşünüyorum. Hukuk Fakültesinin sunduğu bu çeşitlilik içinden hangi mesleği seçeceği zaten fakülte yıllarında daha öngörülebilir olacağından bundan sonra seçim yapmak daha kolay olacaktır.

Fakülte yıllarında hâlen daha meslek seçiminde tereddüt yaşayanlar kendilerine uygun olduğunu düşündükleri meslekleri yapanlar ile görüşmeler yaparak ve o mesleklerin icra edildiği alanlara girerek ortamın kendileri için uygunluğunu test edebilirler. Bu süreçleri ne kadar çeşitlendirip uzun tutarlarsa o kadar sağlıklı karar verebileceklerini ve çok sayıda veriye ulaşacaklarını düşünüyorum. Kendimden örnek vermem gerekirse, ben Hukuk Fakültesine isteyerek girdim. Ancak geniş ailede bile hiç hukukçu olmadığı ve o dönemde daha önce sizlere tavsiye ettiğim süreçleri gerçekleştirme düşünce ve imkanım olmadığı için seçimimin öngörüye dayandığını söylemem pek mümkün değil. Fakülte yıllarında hep Cumhuriyet Savcısı olmayı istediğim için meslek ve görev yerinin aynı anda belirlendiği kura töreninde savcı cüppesi giyerek kura çektim. Burada şunu ifade etmeden geçemeyeceğim, o dönemde hem görev yeri hem de hâkim veya savcı olacağınız aynı kurda belli oluyordu. Bir kişinin bu kadar önemli bir mesleğe girerken hangi görevi yürüteceğinin kurayla belirlenmesi bana göre çok büyük bir yanıltı.

KARİYER RÖPORTAJI

Önce staj dönemimde stajyerlere hâkimlik ve savcılık konusunda seçim hakkı tanınarak, şimdi ise hâkim ve savcı yardımcılığı getirilerek bu yanıştan tamamen döndü. Bu açıdan geriye dönüp baktığımda meslek seçiminde eksikliğin sadece benden kaynaklanmadığını fark ettim. Bizim mesleğimiz için de olsa o dönemdeki yasal düzenlemenin bile meslek seçiminde gerçeklikten uzak olduğu anlaşılmaktadır. Her adayın kendisinin elle çektiği kurda ben de Ünye Hâkimliğini çektim ve hâkim olarak göreve başladım. Mesleği yaparken hâkim mesleğinin bana daha uygun olduğunu gördüm. Bana en uygun mesleği yaptığım için kendimi çok şanslı görüyorum. Adına ister kader isterseniz de şans deyin her zaman bunlar sizi doğru meslek seçimine götürmeyebilir. Toplumda, kendisine uygun olmayan mesleği yapanların yaygın olduğunu gözlemliyoruz. Bu durum hem bu mesleği yapanları hem de bu meslekten hizmet alanları mutlu etmediği gerçeğiyle karşı karşıya olduğumuzu açıkça göstermektedir. Kendi meslek seçimim için bugüne geldiğimizde hep söylediğim şeyi burada tekrar etmek istiyorum. Bugün yeniden bir seçim yapma şansım olsa yine hiç tereddütsüz Hukuk Fakültesi*ünde okumayı ve hâkim olmayı seçerdim. Benim iki çocuğum da hukukçu olmayı tercih ettiler ama ikisi de hâkimlik mesleğini seçmeyi düşünmediler. Bu konuda esas olarak söylemek istediğim şey; ister hukuk mesleklerinden birini isterseniz başka herhangi mesleği tercih edin esas olan mutlu olmak ve mutlu etmek için işinizi isteyerek ve severek yapmak.

3- Meslek hayatınız boyunca karşılaştığınız heyecan verici bir olayı bizimle paylaşır mısınız?

Meslek hayatımın 14 yılı kürsü hâkimi olarak, geri kalan kısmı ise Adalet Bakanlığında geçti. Her iki süreçte de doğal olarak fazlasıyla heyecan, endişe ve mutluluk verici olaylar yaşadım. Bunlardan birini öne çıkarmak şu an için çok zor.

Belki sorunuzun tam cevabı olmayacak ama şimdi geçmişe baktığımda Türk Milleti adına yargı yetkisi kullanmak gibi çok özel bir mesleği sadece ve sadece doğru bildiğim şekilde yapabilmış olmak bugünün koşullarında yeterince heyecan verici geliyor.

4- Ankara Üniversitesinden mezun olduktan sonra aynı üniversitede Kamu Hukuku Ana Bilim dalında yüksek lisans öğrenimini tamamladınız. Röportajı okuyacak olan ve ileride de yüksek lisans yapmayı düşünen okuyucularımıza bu konuda ne tavsiye vermek istersiniz?

Mezun olduğum tarihte beş veya altı Hukuk Fakültesi vardı. İş imkanları ve yarışacağınız kişi sayısı da mezun sayısı ile orantılıydı, azdı. Ben hâkim adaylığı sınavına girdiğimde yanlış hatırlamıyorsam altı yüz kişilik sınav açılmıştı ve bu sayıyı bile bulmayan bir başvuru vardı. Şimdi bin kişilik kadro için altmış bin kişiye varan sınav başvurusu oluyor.

Mezun olduğum tarihlerde yüksek lisans eğitimi bu kadar yaygın olmadığı gibi alınan öğrenci sayısı, devam mecburiyeti, kaynaklara ulaşma imkanlarının azlığı nedeniyle yüksek lisans yapmış olmak kariyer basamaklarında önemli bir unsur olabiliyordu.

KARİYER RÖPORTAJI

Ancak şimdi yüksek lisans yapanların sayısındaki önemli artış nedeniyle tek başına yüksek lisans yapmanın yeterli olmayacağını düşünüyorum. Bunun üzerine doktora eğitimi yapmalarını, mümkünse birden fazla ama en az bir yabancı dil öğrenmelerini ve bir alanda uzmanlaşmalarını tavsiye ediyorum.

5- Türk Hukuk sisteminde çok önemli olan Kanunlar Genel Müdürlüğü makamında bulundunuz, bu makamda bulunmanın sizin için öneminden bahsedebilir misiniz?

Adalet Bakanlığında görev yaptığım süre içerisinde Personel Genel Müdürlüğünde Daire Başkanı ve Genel Müdür Yardımcısı olarak, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü ve Kanunlar Genel Müdürlüğünde de Genel Müdür olarak görev yaptım. Bakanlıkta mevcut her Genel Müdürlük gibi Kanunlar Genel Müdürlüğü (bugünkü adıyla Mevzuat Genel Müdürlüğü) de çok önemli hizmetlerin yerine getirildiği bir Genel Müdürlüktür. Bu nedenle bu görevde kısa süre bile olsa bulunmuş olmak benim için bir onurdur.

Bence hangi görevde bulunduğunuzdan ziyade o görevi nasıl yaptığınız ve ayrılırken arkanızda bıraktıklarınız önemlidir. Umarım yaptığım her görevimin sonunda görevimden ayrıldığımda arkada iyi şeyler bırakmışım.

6- Aynı zamanda Türkiye Noterler Birliği Genel Sekreteri'siniz, noterlik mesleğinin önemini Türk Hukuk sistemi çerçevesinde değerlendirebilir misiniz?

Noterlik Kurumu; insanlığın belirsizliğe, tedirginliğe, çatışmalara ve huzursuzluğa karşı bulduğu en güvenli hukuki çözümlerden biridir. Çünkü insanoğlunun var olduğu günden beri en önemli ihtiyacı güven ve güvence olmuştur. Bu nedenle de anlaşmalar ve antlaşmalar medeniyetlerin kanıtı sayılmıştır.

Noterlik Kurumunun ilk izlerine Sümerler zamanında rastlanmaktadır. Kişiler arasındaki özel hukuk işlemlerine resmiyet verilmesi yani modern anlamda Noterlik Kurumu ise ilk olarak Roma Hukuku'nda ve bölge olarak da Kuzey İtalya'da ortaya çıkmıştır.

İslam Hukuku'nun hâkim olduğu İslam devletlerinde ise noterlik hizmetlerini Katib-i Adiller yerine getirmişlerdir. Katib-i Adillerin hiçbir şahsa düşmanlıklarının olmaması, adil, güvenilir ve ilmi akde ehil (yani senet, sözleşme ve sairinin formüle edilmesinde bilgili) olmaları şart koşulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nda, Tanzimat Dönemi'ne kadar bu görev kadı ve naip (kadı yardımcısı) tarafından yapılmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra noterlik hizmetlerinin yürütülmesinde 1938 yılına kadar Kâtibi Adil Kanunu Muvakati temel hukuki düzenleme olarak yürürlükte kalmıştır. 1938 yılında İsviçre'nin Lozan ve Neuchatel Kantonları ile Avusturya Noterlik Kanunları esas alınarak, 3456 sayılı Noterlik Kanunu kabul edilmiş ve bu Kanun 1 Eylül 1938 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Zaman içinde değişen ihtiyaçları karşılayamayan 3456 sayılı Noterlik Kanunu, 1942, 1945, 1948, 1952 ve 1959 yıllarında değişikliklere uğramıştır.

5 Mayıs 1972 tarihinde ise hâlen yürürlükte olan 1512 sayılı Noterlik Kanunu kabul edilmiştir.

Noterlik Kanunu'nun birinci maddesine göre noterlik bir kamu hizmetidir. Noter ise devlet tarafından irade özgürlüğünün sağlanması ve bireylerin haklı çıkarlarının korunmasıyla görevlendirilen yasal yetkilidir. Noterin imzası yasal işlemlere resmiyet kazandırır.

Maddede açıkça vurgulandığı üzere, hukukî güvenliği sağlamak ve hukukî anlaşmazlıkların doğumunu önlemek amacıyla işlemleri bizatihi düzenlemek yahut onaylamak suretiyle resmiyet kazandırmak yani işlem güvenliğini tesis etmek, noterlerin aslı ve temel işlevlerindendir.

Bu bağlamda noter tarafından yapılan işlemlere ait belgeler uyuşmazlıkların yargı organlarına intikal etmesini önlemekte, intikal eden uyuşmazlıkların daha çabuk sonuçlanmasını sağlamaktadır. Çünkü noter tarafından düzenlenen belgelerin kesin delil niteliği bulunmakta ve bu belgeler sahteliği sabit oluncaya kadar geçerli sayılmaktadır.

Bilindiği üzere; hukuk devletinin olmazsa olmaz unsurlarından birisi de hukukî güvenliktir. Hukukî güvenliği, toplumsal bazda sağlama ve gerçekleştirmede en etkin işlev gören kurumlardan birisi de önleyici yargının en önemli unsurlarından biri olan ve adalet hizmetlerinin ifasına ya da işleyişine katkı sağlamayı amaç edinmiş olan noterlik kurumudur.

Noterlik mesleği ile ilgili olarak yaptığım bu açıklamadan sonra genç hukukçu ve hukukçu adaylarına şunu ifade etmek gerektiğini düşünüyorum. Her kanun gibi Noterlik Kanunu da günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenme ihtiyacı göstermektedir.

Adalet Bakanlığı bünyesindeki Bilim Komisyonları tarafından uzun yıllardır yürütülen çalışmaların sonucunda, Noterlik Kanunu ile ilgili bir düzenleme üzerinde çalışıldığını belirtmek isterim. Bu çalışma özellikle noterlik mesleğiyle ilgili yaşanan sıkıntıları gidermeyi ve genç hukukçuların hem noter olmalarını hem de hukukçu noter yardımcısı olarak görev yapmalarını sağlayacak düzenlemeler içermektedir.

7- Çok kıymetli özgeçmişiniz arasında aynı zamanda Ankara Barosu levhasına kayıtlı olarak Avukatlık ve Adalet Bakanlığı Arabuluculuk Daire Başkanlığı Arabulucular Siciline kayıtlı Arabulucu olarak Arabuluculuk faaliyetlerini yürütmektesiniz, avukatlık mesleğini ve arabuluculuk kurumunu sizin bakış açınızdan değerlendirebilir misiniz?

Avukatlık mesleği yargının vazgeçilmez unsurlarından ve olmazsa olmazlarından biridir. Mesleğe bakış açısının da bu gerçekliğe göre oluşması gerektiği düşüncesindeyim. Her mesleğin olduğu gibi avukatlık mesleğinin de olması gerektiği noktaya taşınması için yapılması gereken bir takım hususların olduğunu, Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nın ise bu noktada olumlu bir başlangıç olduğunu düşünüyorum.

KARİYER RÖPORTAJI

Adalet Bakanlığı Arabuluculuk Daire Başkanlığı Arabulucular Siciline kayıtlı Arabulucu olmanın yanı sıra Hukuk İşleri Genel Müdürü olduğum dönemde Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu yürürlüğe girdi. Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü olarak Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Yönetmeliğini ve Ücret Tarifesi'ni çıkardık. Kanun ve Yönetmelik gereğince Arabuluculuk Kurulu oluşturuldu ve Kurulun ilk başkanı olarak Kurul toplantılarına katıldım.

Arabuluculuk Kanunu ilk haliyle Arabuluculuğu ihtiyari arabuluculuk olarak düzenlemişti. Ancak diğer bazı ülke uygulamalarında olduğu gibi arabuluculuk kurumunun bilinirliğini artırmak, yaygınlaşmasını sağlamak ve uzlaşma kültürünü oluşturabilmek amacıyla daha sonra dava şartı arabuluculuk da sistemimize dahil oldu.

Arabuluculuk kurumunun bilinirliğinin artmasıyla birlikte müzakere ve uzlaşma kültürünün yerleşmesi sadece hukuki uyuşmazlıkların çözümünde değil, hayatın tüm alanlarında toplumsal yaşama da katkı sağlayacağını düşünüyorum.

8- Son olarak bu röportajı okuyacak olan Tüze Hukuk dergisi okuyucularına neler söylemek istersiniz?

Hukuk fakültelerinde okumanın çok özel bir durum olduğunu bilerek, hukukçu adaylarının kendilerini her alanda yetiştirmelerinin ve hazırlamalarının, gelecekteki meslek seçimlerinde ve mesleklerini icra ederken kendilerine büyük avantaj sağlayacağını ifade edebilirim. Hangi hukuk mesleğini seçerlerse seçsinler, her durumda adaletten yana olmaları önemlidir.

HUKUKİ YAZILAR

FINAL DECREE OF
DIVORCE
[date]. The Court finds that the
basis of the Complaint, the Marital Dissolution Agreement, and the entire record
good cause to enter this Final Decree.
Therefore, it is **ORDERED**, ADJUDGED,
Defend

İnşaat Ruhsatları Açısından Kazanılmış Hak Konusunun İmar Hukuku Açısından İncelenmesi

Yazan: Ali Kaan Karakaş

A. İnşaat Ruhsatlarının Hukuki Niteliği

Sözlükte; izin, kolaylık, genişlik anlamına gelen ruhsat, (ruhsatname, ruhsatiye) imar mevzuatı açısından, yapılması kanunen izin almaya bağlı tutulan bir yapının yapılabilmesi için yetkili idareden izin verilmiş bulunduğunu gösteren belge anlamındadır. Kim tarafından, hangi ada ve parselde ne tür bir inşaat yapılmasına izin verildiğini ve bu maksatla ödenmesi gereken harç ve vergilerin yatırılmış bulunduğunu gösteren bir belgedir. İzin işlemi, imar sınırları içindeki bir yapıyı ya da yapılmış bir yapı (bina) üzerindeki esaslı değişiklik, ek ve onarımları, imar hukuku kurallarınca önceden düzenlenmiş bulunan objektif, kişilik dışı bir hukuki duruma soktuğu için maddi açıdan şart (durum=koşul) işlemidir. Zira, yapılara yapı ya da kullanma izni verilmesi işlemi ile sade inşaat ya da yapı önceden İmar Kanunu ve yönetmelikleriyle belirlenmiş, genel ve kişilik dışı hukuksal bir duruma sokulmakta, söz konusu kuralların bunlara uygulanmasını sağlamakta fakat inşaat ya da yapı hakkında gerçek anlamda yeni bir hukuki durum yaratılmamaktadır. Bu yönüyle de yapı ya da yapı kullanma izinlerinin geniş anlamda sübjektif işlemler olduğu söylenebilir. Yapı ruhsatı verilmesi ya da verilmemesi, yani yapı ruhsatı verilmesi isteminin reddedilmesi, icrai ve sonuç doğuran bir işlemidir. Öte yandan kotlu kroki verilmesi istemi, inşaat ruhsatı verilmesi istemini de içermez. Bu işlem idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gerekli olan işlemlerdir. İmar durumu isteği yapı iznini de içerir. İdarelerin yapı ruhsatı verme işlemleri, idarenin kolluk alanındaki birel işlemleri arasında sayılmaktadır. Yapı ruhsatı verilmesiyle amaçlanan husus ise kamu düzeni ve kamu güvenliğini sağlamaktır. “Yapı izninin verilmemesi” işlemlerinin hepsi, imar yaptırımını değildir. “Yapı izninin verilmemesi” işleminin bir yaptırım olarak ortaya çıkabilmesi için ruhsatsız olarak yapıya başlanmış olması gerekir. Başlandıktan sonra eğer yapı ruhsatı verilmezse ret işleminin yaptırım yönü ortaya çıkar. Yoksa henüz yapılmaya başlanmamış yapılar için idarenin, yapı ruhsatı vermemesi işlemi, yaptırım özelliği olmayan bir ret işlemidir. Dolayısıyla ruhsatsız olarak başlanmış yapılar hakkındaki yapı ruhsatı verilmemesi işlemi, yapı üzerine uygulanan (aynî) imar yaptırımlarının bir ürünüdür. Bu yaptırımla, kişiler İmar Hukukuna uygun davranmaya zorlanmaktadır. İzin işlemi, imar XE “İmar” sınırları içindeki bir yapıyı ya da yapılmış bir yapı XE “Yapı” (bina XE “Bina”) üzerindeki esaslı değişiklik, ek ve onarımları, imar hukuku XE “İmar Hukuku” kurallarınca önceden düzenlenmiş bulunan objektif kişilik dışı bir hukuki duruma soktuğu için maddi açıdan şart (durum=koşul) işlemidir. Zira, yapılara yapı ya da kullanma izni verilmesi işlemi ile sade inşaat ya da yapı önceden İmar XE İmar Kanunu ve yönetmelikleriyle belirlenmiş, genel ve kişilik dışı hukuksal bir duruma sokulmakta, söz konusu kuralların bunlara uygulanmasını sağlamakta fakat inşaat ya da yapı hakkı XE “Yapı Hakkı”, gerçek anlamda yeni bir hukuki durum yaratılmamaktadır. Bu yönüyle de yapı ya da yapı kullanma izinlerinin geniş anlamda sübjektif işlemler olduğu söylenebilir. Yapı XE “Yapı” ruhsatı verilmesi ya da verilmemesi, yani yapı XE “Yapı” ruhsatı verilmesi isteminin reddedilmesi icrai ve sonuç doğuran bir işlemidir.

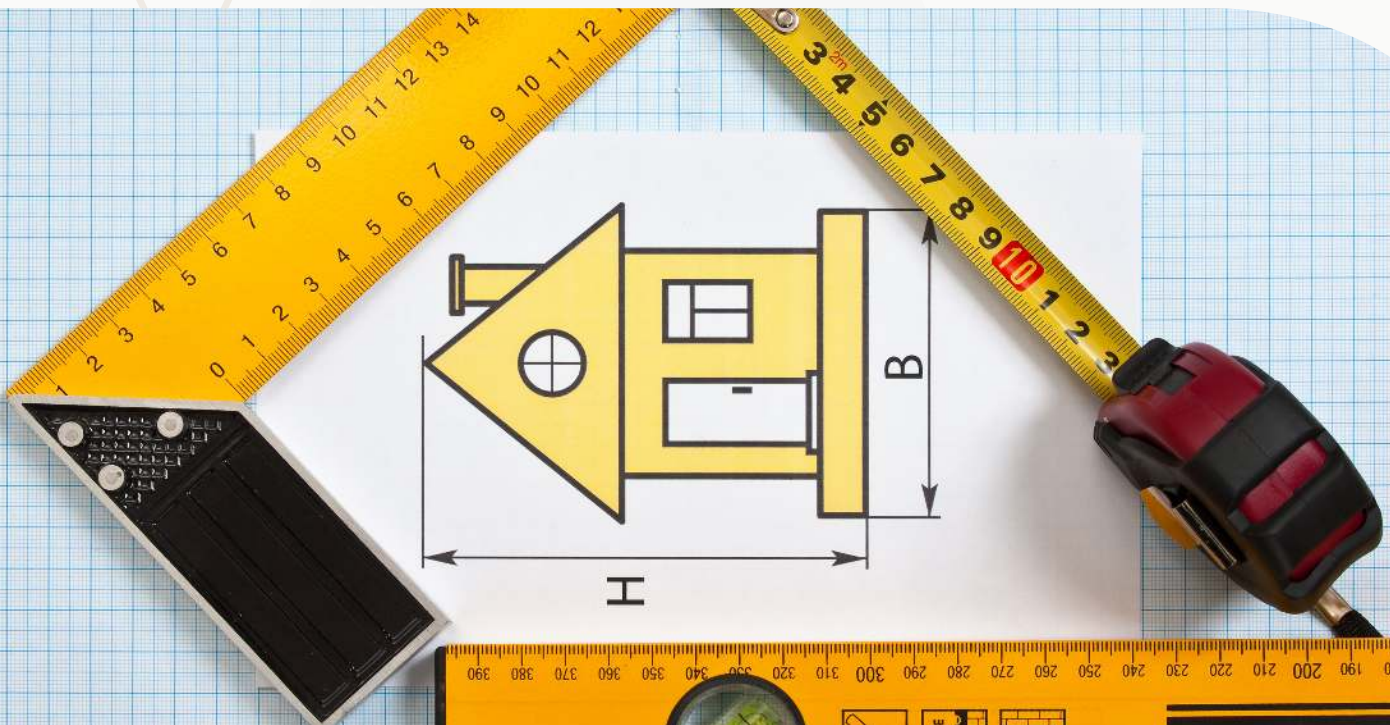
Öte yandan, kotlu kroki XE “Kroki” verilmesi istemi, inşaat ruhsatı verilmesi istemini de içermez. Bu işlem idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi gerekli olan işlemlerdir. İmar XE “İmar” durumu XE “İmar Durumu” isteği yapı iznini de içerir. İdarelerin yapı ruhsatı verme işlemleri, idarenin kolluk alanındaki birel işlemleri arasında sayılmaktadır. Yapı ruhsatı verilmesiyle amaçlanan husus ise kamu düzeni ve kamu güvenliğini sağlamaktır. “Yapı XE “Yapı” izninin verilmemesi” işlemlerinin hepsi, imar XE “İmar” yaptırımı değildir. “Yapı izninin verilmemesi” işleminin bir yaptırım olarak ortaya çıkabilmesi için ruhsatsız olarak yapıya başlanmış olması gerekir. Başlandıktan sonra eğer yapı XE “Yapı” ruhsatı verilmezse ret işleminin yaptırım yönü ortaya çıkar. Yoksa henüz yapılmaya başlanmamış yapılar için idarenin, yapı ruhsatı vermemesi işlemi, yaptırım özelliği olmayan bir ret işlemidir. Dolayısıyla ruhsatsız olarak başlanmış yapılar hakkındaki yapı ruhsatı verilmemesi işlemi, yapı üzerine uygulanan (aynî) imar yaptırımlarının bir ürünüdür. Bu yaptırımla, kişiler İmar XE “İmar” Hukuku XE “İmar Hukuku”na uygun davranmaya zorlanmaktadır.

B. İnşaat Ruhsatını Verecek Mercii

Gerek İmar Kanunu’nda ve gerekse Belediye Kanunu’nda yapı ruhsatını (yapı iznini) kimin vereceği konusunda açık bir hüküm yer almamıştır. Ancak, ruhsat verme işlemi, icraya ilişkin bir tasarruftur. Bu nedenle de bu tasarrufun, belediye idaresinin başı ve mümessili olan “belediye başkanı” tarafından yapılması, yani iznin belediye başkanı tarafından verilmesi gerekir. Aynı şekilde, hukuken geçerli nedenlerin varlığı halinde ruhsatın geri alınması ve iptali işlemlerini yapmaya da yine belediye başkanı yetkilidir. Belediye ve mücavir alanlar dışında inşaat ruhsatı valiliklerce verilmektedir.

C. Kazanılmış Hak Durumu

Yargıtay bir kararında kazanılmış hakkı, “yasalara uygun olarak gerçekleşen hak” olarak tanımlanmaktadır. Anayasa Mahkemesi ise yakın tarihli bir kararında kazanılmış hak kavramını; “...kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel alacak niteliğine dönüşmüş hak” olarak tanımlamıştır. İçtihatları Birleştirme Kurulu kararında ise “Gerek öğretide gerekse uygulamada, kişilerin hukuki statülerini belirlemiş ve buna dayalı olarak da yeni hukuki durumların ve hakların elde edilmesine neden olmuş, bir başka deyişle hukuki sonuçlarını yerine getirmiş olan durumların, artık geriye dönülmez, vazgeçilmez haklar olduğu, yani kazanılmış hak teşkil ettiği” vurgulanmıştır. Yine Danıştay 1. Daire bir kararında; “Kazanılmış haklar eski kanun yürürlükte iken kesin bir surette kazanılan yani hukukça korunmakta bulunan ve bir iddia haline gelen haklar” şeklinde tanımlanmış ve böylece zaman bakımından uygulama ilişkisine vurgu yapılmıştır. “Hukukun genel ilkelerinden olduğu kabul edilen “kazanılmış haklara saygı ilkesi”, Avrupa Topluluğu Adalet Divanı kararlarında “sübjektif hukuksal durumların değişmezliği” ve geriye yürümezlik ilkeleriyle birlikte kullanılmaktadır.” AB ülkelerinde kazanılmış hak kavramının daha geniş yorumlandığı görülmekte ve “haklı beklenti” sayılan hallerin varlığı da kimi durumlarda kabul edilmektedir. “Haklı beklenti, idarenin ister bir taahhüt, isterse uzun süren bir uygulamasına (long-stand practice) güvenerek olsun, bireylerin bir çıkarları ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ya da edinebileceklerini ümit etmelerini ifade eder.” Danıştay 1. Daire’nin vermiş olduğu bir kararda da belirtildiği gibi; “Kazanılmış hakkın her olaya göre incelenmesi gerektiği başka bir anlatımla kazanılmış hak kavramının bir fonksiyonellik içerdiği doktrinde kabul edilmiş bulunmaktadır.”

Anayasa Mahkemesi kararlarıyla Danıştay İçtihatlarında da kazanılmış hak kavramının konu ve kapsamının kesin sınırlarının çizilmediği ve her olaya göre, değişken olması göz önünde tutularak, konunun özelliğine göre değerlendirme yoluna gidildiği gözlenmektedir.”

Danıştay’a Göre İnşaat Ruhsatlarında Kazanılmış Hak Kişinin hatası, hilesi veya davacıya isnat edilebilecek bir kusur olmadan söz konusu inşaatın yapıldığı tarihte yürürlükte olan imar planına uygun olarak inşa edilmek suretiyle kullanılabilir hale gelmiş ise, böyle bir yapı nedeniyle yapı kullanma izin belgesini de almış olan kişinin artık kazanılmış hakkı doğmuştur.

D. Binanın Yıkılıp Yeniden Yapılmak İstenmesi Halinde Kazanılmış Hak

Yapıların doğal ömürlerini tamamlaması ya da yeni bir bina yapılması amacıyla mevcut binanın yıkılarak yeniden bir inşaat yapılmak istenmesi durumunda eğer imar planında değişiklik olmamış ise problem yoktur. Eğer imar planının aleyhe olarak değişmiş olması halinde yeni yapılacak binanın yürürlükteki imar planına göre yapılması gerekir. Eğer mevcut plandaki yapılaşma koşulları lehe olarak değişiklikler getirmiş ise bu lehe olan haklardan da yararlanılacaktır. Mevcut yapının yapıldığı dönemdeki imar planının yapılanma şartları açısından daha lehe olması halinde olabildiğince tadilat ruhsatı ile binanın yıkılmadan yenilenmesi çalışması yapılması faydalı olacaktır. Çünkü binanın tamamen yıkılması halinde daha küçük bir yapı yapılacağından mevcut yapının güçlendirilmesi yararlı olur. Özetle mevcut bir binanın yıkılarak yeniden yapılmak istenmesi halinde hâlihazırda olan yapı kadar inşaat hakkı kazanılmış hak değildir.

E. İmar durumu (ÇAP) Belgesinin İptal Edilmesi Halinde Kazanılmış Hak

İmar durumu ya da imar çapı terimi, 3194 sayılı İmar Kanunu’nda ve yönetmeliklerde tanımlanmamıştır. İmar durumu, genel olarak parselin imar mevzuatına göre yapılaşma hakkını gösteren resmi bir belge olup, bireysel işlem niteliğindedir. İdarece hazırlanacak bu belge de; yapılaşma özellikleri belirtilen parselde yapılabilecek yapıya ilişkin olarak parselin imar planı kapsamında olup olmadığı, varsa imar plan ve yönetmelik hükümlerine uygun olarak tespit edilen kat adedi, bina yüksekliği, bina derinliği, ön bahçe, arka bahçe ve yan bahçe mesafeleri, çatı meyilli, bina cephesi gibi hususlar rakam ve kroki ile gösterilmekte olup; ayrıca parselin yapılanma hakkı ile ilgili olarak başka mevzuatlar yönünden kısıtlılığı olması halinde bu kısıtlılık ve alınması gereken izinlerin belirtildiği ve hazırlanacak projeler açısından esas alınacak belgedir.

İmar durumu, yapılaşmanın ana hususlarını gösterir nitelikte bir belgedir. İmar planları, ilan edilmesi gereken genel düzenleyici işlem niteliğinde olmasına karşın, İmar durumu imar planının bir parselle ilişkin yapılaşma koşullarını düzenleyen sadece ilgisine verilmesi gereken bireysel işlem niteliğindedir. İmar durumu tek başına idari davaya konu olabilecek kesin ve yürütülmesi zorunlu bir işlemdir. İmar durumu belgesinin iptal edilmiş olması inşaat ruhsatını etkilemeyebilir. Önemli olan inşaatın imar kanunu, imar planı ve yönetmelik hükümlerine uygun olmasıdır. Ancak, imar durumu belgesi imar planına aykırı olarak düzenlenmiş, yapılan yapı da bu hatalı düzenlenen imar durumuna göre inşa edilmiş olması durumunda inşaat ruhsatı açısından kazanılmış hak durumu ortadan kalkar. Yapılan kısım ise idarenin bir işlemine göre yapılmış olduğundan kusur durumuna göre ortaya çıkacak zararın belediye veya mülk sahibine dağıtılması gerekir.

F. Parselasyon İşleminin İptal Edilmiş Olması Halinde İnşaat Ruhsatının Durumu

3194 sayılı İmar Kanunu’na göre arazi ve arsa düzenlemesi ise, belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyece, bu sınırlar dışında ise valiliklerce, imar hududu (plânı) içinde bulunan binalı veya binasız arsa ve arazilerin malikleri veya diğer hak sahiplerinin muvafakati aranmaksızın birbirleriyle, yol fazlaları ile, kamu kurumlarına veya belediyelere ait bulunan yerlerle birleştirilmesi, bunları yeniden imar plânına uygun ada ve parsellere ayrılması, müstakil, hisseli veya kat mülkiyeti esaslarına göre hak sahiplerine dağıtılması ve re’sentescil işlemlerinin yapılmasıdır. İmar planının yürürlüğünün devam etmesi ve sadece parselasyon planının iptal edilmiş olması durumunda inşaat ruhsatlarının bu durumdan etkilenmesi mümkündür. Parselasyon planının iptal edilmesi halinde bu tarihe kadar yapılan kısım kazanılmış hak olmakla beraber inşaatların durdurulması mümkündür. Çünkü yeniden yapılacak parselasyon işlemi ile inşaat yapılacak parselin durumunun veya inşaatın kütlesinin değişmesi muhtemeldir. Bu nedenle parselasyon planının iptal edilmiş olması inşaatları etkileyecektir.

G. Af Yasaları Nedeniyle Ruhsata Bağlanan Yapılar Yönünden İnşaat Ruhsatlarının Kazanılmış Hak Durumu

Herhangi bir şekilde kaçak olarak yapılmış ve af yasası nedeniyle ruhsata bağlanmış olan yapıların, affa uğrayan kısımlarının doğal ömürlerini tamamlayınca kadar kazanılmış hakları bulunmaktadır. Ancak doğal ömürlerinin tamamlanmasından sonra yeniden yapı yapılmasının istenmesi durumunda ya da mevcut yapıya ilave bir kısım yapılmak istenmesi veyahut ilave kat yükseltilmesi yapılmasının istenmesi hallerinde, yapılacak bu kısımların yürürlükteki imar planına uygun olması gerekir. Dolayısıyla affa uğrayan kısımların üzerine yapılacak yapıların mevcut imar planına uygun olması gerekir.

H. Çevredeki Yapılaşmalar Yönünden Kazanılmış Hak Durumu

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 20. maddesinde yapının uyması gereken hususlar sayılmış olup, bunlar arasında çevredeki yapılaşmalara yer verilmemiştir. Öyleyse çevredeki yapılaşmaların özellikleri yeni yapılacak bir yapı için kazanılmış hak teşkil etmez. Ancak imar planı ve yönetmeliklerin düzenlediği hususların dışında çevredeki yapılaşmalara uyumlu yapı yapılması mümkündür. Komşu parsellerdeki yapılaşmaların imar planına aykırı olması veya bu yapıların aftan yararlanmış olması yeni yapılacak yapı için emsal bakımından kazanılmış hak oluşturmaz. Kısaca hukuka aykırı olarak yapılan bir yapı ruhsatlı yapılabilecek bir yapı için emsal olmaz. Örneğin komşu parselde 3 metre yerine 2,30metre çekmiş olması bitişik parselde yapılacak yeni yapının yan bahçe sınırından 2,30 metre çekeceği anlamına gelmez. Yeni yapılacak yapının yan bahçe mesafesinden 3 metre çekmesi gerekir.

I. Ruhsat Müddeti Açısından Kazanılmış Hak

İmar Kanunu'nun 21. maddesine göre belediye veya valiliklerce verilen yapı ruhsatı süresiz değildir. Bu yapı ruhsatı alındıktan sonra iki yıl içinde yapıya başlanmadığı takdirde ruhsat hükümsüz kalır. Ancak burada, inşaatla başlayamamanın nedeni, herhangi bir hukuki ve fiili imkansızlıktan kaynaklanıyorsa, ilgiliye yüklenebilecek bir kusur bulunmaması sebebiyle, ruhsatın hükümsüz sayılmaması gerekir. İmar mevzuatına göre ruhsat tarihinden itibaren iki yıl içinde inşasına başlanmayan veya başlanıp da her ne sebeple olursa olsun başlama müddetiyle birlikte beş yıl içinde bitirilmeyen ve süresi için de ruhsat yenilemesi de yapılmayan yapılara verilen ruhsatın hükümsüz sayılacağı, ruhsatsız duruma düşen yapılar hakkında yeniden ruhsat alma tarihindeki yürürlükte bulunan plan ve mevzuat hükümlerinin uygulanacağı, ruhsat süresi içinde tamamlanması mümkün olmayan yapılar için ruhsat yenilemesinin beşinci yıl içinde yapılacağı, bu yapılar hakkında ise ruhsat alma tarihindeki yürürlükteki mevzuat hükümlerinin uygulanacağı anlaşılmaktadır.

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 29. ve 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliği'nin 12. maddelerine göre inşaat ruhsatı alındıktan sonra inşaatla başlama ve inşaatı bitirme için iki ve beş yıllık sürelerle uyulmaması halinde verilmiş ruhsat geçersiz sayılmakta, yine bu maddelere göre yapı sahiplerine inşaatla devam edip tamamlayabilmek için yeniden ruhsat alma ve yeni ruhsatın alınacağı tarihteki imar durumuna uyma zorunluluğu getirilmiş bulunmaktadır. “Yapı sahiplerince, başlanmış inşaatlarda müktesep hakların saklı olduğu”, şeklindeki cümleden, ilk kez alınan yapı ruhsatındaki yapılaşma haklarının kazanılmış hak olduğu gibi bir anlam çıkarılmaktadır. Ancak, başlanmış inşaatlarda, müktesep haklar, yani yapımına-inşasına başlanılan kata kadar olan kısım için, kazanılmış hakkın olduğu kabul edilmektedir. Örneğin, 11 katlı yapı ruhsatının 5 yıl sonra yenileneceği sırada imar planında kat adedi 5 kata düşürülmesi halinde, yapı sahibince inşaatına başlanılan kat seviyesine kadar olan kısmı için kazanılmış hakkı bulunmaktadır. Eğer, 8. kata kadar inşaat iskeletini oluşturan kolonları yapılmış ise, artık 8 kat için müktesep hak vardır. Yapının çevresinde olan yapılar 11 kat olarak yapılaşmış olsa bile, bu durum yapı sahibine değişen imar planındaki yeni kat adedini aşma hakkı vermez.

J. İnşaat Ruhsatının Veren Makamca Geri Alınması (İptal Edilmesi)

İnşaat ruhsatlarının hatalı olarak verilmesi halinde ruhsatı veren makamca bu ruhsatın geri alınması ya da iptal edilmesi mümkündür. Bunun haricinde komşu parsel maliklerinin de idare mahkemesinde açacakları dava sonucunda da mahkemece ruhsatın iptaline karar verilebilir. Böyle durumlarda ruhsat sahibinin iyi niyetli olması halinde, bu kişinin yapmış olduğu masrafların ruhsatı veren idare karşılanması gerekir. Danıştay'a göre hatalı ruhsat sebebiyle oluşan zararların bu ruhsatı veren idare karşılanması gerekir. Karşılanacak zarar ise gerçek ve kesinleşmiş zarardır. İleriye dönük olarak yoksun kalınabilecek kar ve diğer zararların karşılanması mümkün değildir. Ancak kişilerin hatası, hilesi, yalan beyanı ile yok hükmünde sayılan bir işlem ile alınan inşaat ruhsatı kazanılmış hak kavramı dışındadır. Bu şekilde alınan ruhsat kazanılmış hak oluşturmaz. Dolayısıyla ruhsatın iptal edilmesi üzerine ruhsatı veren idarece herhangi bir zararın karşılanması da söz konusu olmaz.

K. Taşınmaz Malikinin Değişmesi Halinde İnşaat Ruhsatlarının Kazanılmış Hak Durumu

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 20 ve devam eden maddelerine göre inşaat (yapı) ruhsatı verilebilmesi koşulları arasında malikin değişip değişmemesi gibi bir hususa yer verilmemiştir. Yapı ruhsatı için önemli olan imar planı ve yönetmelik hükümleridir. Maliklik durumu bir kişinin ancak kendisine yapı ruhsatı verilip verilmeyeceği konusunu ilgilendirmektedir. Yoksa taşınmaza (parcele) yapı ruhsatı verilip verilmeyeceği ile ilgili değildir. Bu durumda, parsel malikinin değişmesi halinde yapı ruhsatı iptal edilmeyecektir. Taşınmazın satılması halinde taşınmazı satın alan kişi imar haklarını da satın almış olmaktadır. Sadece yapı ruhsatının ruhsat sahibi kısmında düzeltme yapılır. Birden fazla malik olması durumunda, yapılanma hakkı ile ilgili olarak malikler arasında bir sorun çıkması ya da maliklerin birinin değişmesi ile ilgili olarak bir yargı kararı verilmesi halinde, ortaklar arasındaki uyuşmazlığın çözülmediği sürece inşaatın devamına izin verilmemesi gerekir. Belediyece inşaatın durdurulması için ortaklar arasında uyuşmazlığın çözülmediğinin geçerli bir belgeyle idareye sunulması gerekir. Bu belge bir mahkeme kararı olabileceği gibi daha önce yapılan anlaşmanın ya da muvafakatin feshedildiğine dair bir belge de olabilir.

Kaynakça:

- Anayasa Mahkemesi, E.1985/11, K.1986/29, T.11.12.1986 XE "Anayasa Mahkemesi, E.1985/11, K.1986/29, T.11.12.1986", R.G. Tarihi: 18 Nisan 1987, S:19435.
- Halil KALABALIK, a.g.e, s.220-221.
- Danıştay 6.D, E.2002/1112, K.2003/3262, T.26.5.2003 XE "Danıştay 6.D, E.2002/1112, K.2003/3262, T.26.5.2003", bkz.s:158.
- Danıştay 6.D, E.1986/1054, K.1987/386, T.16.04.1987 XE "Danıştay 6.D, E.1986/1054, K.1987/386, T.16.04.1987".
- İlhan ÖZAY, Güneşinde Yönetim, İstanbul, 1996, s.491.
- Muhittin ABAMA, Açıklamalı-İçtihatlı İmar Kanunu Mevzuatı ve Uygulaması, Ankara, 1992, s.70.
- Mustafa YILMAZ, a.g.e, s.90.
- Celal KARAVELİOĞLU, İmar XE "İmar" Kanunu ve Mevzuatı, c.1, s.916.
- Danıştay 6.D, E.1994/581, K.1994/3762, T.25.10.1994 XE "Danıştay 6.D, E.1994/581, K.1994/3762, T.25.10.1994".
- Cafer ERGEN, Veli BÖKE Kaçak Yapı, İkinci Baskı, 2006, Ankara, Seçkin Yayınevi.
- Cafer ERGEN, Arazi ve Arsa Düzenlemeleri, İkinci Baskı, 2006, Ankara, Seçkin Yayınevi Y.9.D., 26.11.1982, E. 1982 / 8329, K. 1982 / 9353.
- Anayasa Mahkemesi, 03.04.2001 gün, E. 1999/50, K.2001/67.
- DİBKK., 14.06.1989, E. 1989/1-2, K. 1989/2
- Avrupa Topluluğu ve İdari Yargı, İbrahim Kabaoğlu, Argumentum, Y.3, S.29, s.303
- Yrd. Doç. Dr. Yücel Oğurlu, İdare Hukukunda Kazanılmış Haklara Saygı ve Haklı Beklentiler Sorunu, Seçkin Yay., Ank. 2003, s.221
- Danıştay Altıncı Dairesinin 3.12.1998 gün ve 1997/6294, K:1998/5931 sayılı kararı.

HUKUK VE YAPAY ZEKA

Yazan: Halil Eren

Yapay zekâ, makinelerin insan zekasını taklit edebilmesi ve insanî görevleri gerçekleştirebilmesi için tasarlanmış bir bilgisayar bilim dalıdır.

Yapay zeka, kavramsal olarak ilk kez 1956 yılında, bir konferansta ortaya atılmıştır. Dartmouth Konferansı olarak bilinen bu toplantıda, matematikçi ve bilgisayar bilimcisi John Mc Carthy, bilgisayar bilimcisi Marvin Minsky, mühendis ve bilgisayar bilimcisi Nathaniel Rochester ve bilgisayar bilimcisi Claude Shannon tarafından ortaya atılmıştır.

Bu konferansta yapay zekâ terimi tanıtılmış ve bilgisayarların düşünme süreçlerini simüle etme amacıyla çalışmalar yapılmasının önemine vurgu yapılmıştır.

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte yapay zekâ, hayatımızda önemli bir yer edinerek her alanda karşımıza çıkmaktadır. Büyük veriyi etkin bir şekilde kullanabilme yeteneği nedeniyle, yapay zekânın kullanımı günümüzde hızla artmaktadır. Yapay zekânın hızlı gelişimi, beraberinde bazı hukuksal sorunları getirmektedir.

Bu sorunları ele alacak olursak:

Yasal Sorumluluk: Yapay zekâ sistemleri, zaman zaman insan müdahalesi olmadan kararlar verebilir veya eylemlerde bulunabilir. Bu durumda, yapay zekâ sistemlerinin neden olduğu zararlardan kim sorumlu tutulacaktır? Örneğin, iki otonom seyir halindeki aracın birbiriyle çarpıştığı bir durumda, yargı kararları neye göre verecektir? Bu gibi durumlarda hukukun sürdürülebilirliğini korumak adına, yapay zekâ uygulamalarını inceleyecek, detaylı sonuçlar sunabilecek kurumlar ve kuruluşlar oluşturulmalıdır. Bu kurum ve kuruluşlar, mühendis ekipleriyle çalışarak yaşanacak olan yapay zeka kaynaklı sorunların incelemesinde başrol oynamalıdır. Bu sayede, hangi yapay zekâ sisteminin hataya sebep olduğunu kesin olarak belirleyebiliriz ve adil karar verme mekanizması içerisinde kalmayı başarabiliriz. Ayrıca, kullanıcının yapay zekayı kurallarına uygun kullanıp kullanmadığını araştırmak da önemlidir. Yapay zekâ şirketleri, olası durumları önceden öngörüp kullanıcının yapay zekâ sistemini kurallarına uygun kullanıp kullanmadığını farklı teknolojiler kullanarak tespit etmelidir. Bu sorumluluğu üreticilere vererek geliştirilen yapay zeka teknolojilerinin hata paylarını azaltabileceğini öngörmemiz gerekmektedir. Bu sayede, kullanıcı hatalıysa hatası ortaya çıkarılabilir veya yapay zekâ hatalıysa sisteme ve yapımıcısına ceza uygulanabilir.

Eşitlik: Yapay zekâ sistemleri, tasarlayan ve uygulamaya geçiren insanlar tarafından ön yargılı olarak yetiştirilebilir. İnsan haklarını koruyarak geliştirilen yapay zekâ uygulamalarının, herkese eşit şekilde bakması şart koşulmalıdır.

İşçi Hakları ve Mahremiyet: Bu sorunumuzu ele almadan önce, dünyanın endüstri yolcuğunu ve beraberinde hukukun bu dönemlerde kendini nasıl gösterdiğini görelim:

Endüstri 1.0: 18. yüzyılın sonlarında başlayan ve 19. yüzyılın sonlarına kadar devam eden bir dönemdir. Bu dönemde, buhar gücü ve su gücü gibi yeni enerji kaynakları kullanılmaya başlanmıştır. Endüstri 1.0'da, üretimde makineler kullanılmaya başlanmış olsa da, üretim hala insan gücüyle yapıyordu. Hukuk, üretimde kullanılan yeni teknolojilerin yarattığı yeni sorunları ele almaya odaklandı. Örneğin, buhar gücü ve su gücü gibi yeni enerji kaynaklarının kullanımı, iş kazalarının artmasına neden oldu. Bu nedenle, iş güvenliğini sağlamak için yeni düzenlemeler yapıldı. Ayrıca, üretimde makinelerin kullanılmaya başlanması, birçok insanın işsiz kalmasına sebep oldu. Bu nedenle, işçi hakları ve sosyal güvenlik düzenlemeleri geliştirildi.

Endüstri 2.0: 19. yüzyılın sonlarında başlayan ve 20. yüzyılın ortalarına kadar devam eden bir dönemdir. Bu dönemde, elektrik enerjisi kullanılmaya başlanmıştır. Elektrik enerjisi, üretimde daha fazla esneklik ve verimlilik sağlamıştır. Endüstri 2.0'da, seri üretim uygulamaları yaygınlaşmaya başlamıştır. Hukuk, üretimde kullanılan yeni teknolojilerin yarattığı yeni fırsatları ele almaya odaklandı. Elektrik enerjisi kullanımı, seri üretim uygulamalarının yaygınlaşmasına neden oldu. Bu da tüketicilerin daha çeşitli ve uygun fiyatlı ürünlere erişimini sağladı. Bu dönemde, tüketici hakları düzenlemeleri geliştirildi.

Endüstri 3.0: 20. yüzyılın ortalarında başlayan ve 21. yüzyılın başlarına kadar devam eden bir dönemdir. Bu dönemde, bilgisayarlar ve otomasyon teknolojileri kullanılmaya başlanmıştır. Endüstri 3.0'da, robotlar üretimde yaygın bir şekilde kullanılmaya başlamıştır. Hukuk, üretimde kullanılan yeni teknolojilerin yarattığı yeni riskleri ele almaya odaklandı. Otomasyon teknolojilerinin kullanımı, iş gücünün azaltılmasına neden oldu. Bu da işsizliğin artmasına ve sosyal refahın azalmasına neden oldu. Bu dönemde, işsizlik sigortası ve sosyal güvenlik düzenlemeleri geliştirildi. Çevre koruma düzenlemeleri de bu dönemde artan endişelere yanıt olarak geliştirildi.

Endüstri 4.0: 21. yüzyılın başlarında başlayan ve günümüzde devam eden bir dönemdir. Bu dönemde, nesnelerin interneti yapay zekâ ve büyük veri (Big data) gibi teknolojiler kullanılmaya başlanmıştır. Üretim süreçleri daha da akıllı ve esnek hale gelmiştir. Fakat bazı yöneticiler, işçilerin aktifliğini ve yeterliliğini test etmek amacıyla işçilerin verilerini toplamaktadır. Şirket yönetimlerinde, şirketlerin çalışanlar üzerindeki hakları düzenlenmelidir. Milyarlarca kullanıcıya sahip olan dünyanın önde gelen medya şirketleri, kullanıcıya iyi deneyim sunmak adına, milyarlarca insanın verisini toplamaktadır. Bunu yapay zekâ sistemiyle buluşturan şirketlerin, ne derecede veri aldıklarını bilmemiz gerekmektedir çünkü toplanan veriler, veri manipülasyonunda veya verilerin para karşılığı farklı şirketlere kötü niyetle satılmasında kullanılabilir.

Veri akışının sınırlandırılması adına, bazı yenilikler yapılmaktadır. Kullanıcıların verilerinin doğru şekilde kullanılması adına bazı yenilikler olmuştur. Türkiye'de KVKK, Avrupa Birliğinde GDPR, Amerika Birleşik Devletleri'nde FCRA gibi anlaşmalar yapılarak veri akışı sınırlandırılmıştır fakat yine de alınan verinin profesyoneller tarafından incelenmesi ve takip edilmesi gerekmektedir.

Gelecek adına, yapay zekanın ortaya çıkartabileceği işsizlik adına, hukuki çalışmalar da başlatılmalıdır.

Peki sizce yapay zekâ hukuk alanında ne derecede kullanılmalıdır?

Biraz bunun üzerine tartışalım.

Yapay zekânın hukuk alanında ne derecede kullanılacağı konusunda birçok tartışma bulunmaktadır. Bu tartışmalardan biri, yapay zekâdan hâkim rolünü adaletli bir şekilde yerine getirip getiremeyeceğidir. Yaklaşımlardan birisi, yapay zekanın büyük veriyi kullanarak birçok alanda, yetkin bir şekilde cevap verebileceğini düşünmektedir. Diğer görüşün penceresinden bakıldığında, yapay zekânın hukuk sistemine dahil olması adaletsizliği doğurabilir.

Çünkü yapay zekâ, tek bir sisteme bağlı ve algoritmadan oluşmaktadır. Algoritmanın kötüye kullanılması ihtimali yüksektir veya asliye hukuk mahkemeleri gibi mahkemelerde nüanslı ve karmaşık kararlar alındığından dolayı algoritmanın beklemediği bir durumla karşılaşması, yapay zekanın düşünüp düşünemeyeceği, düşünüyorsa bu düşüncelerin neye göre ve kime göre şekillendirdiğini teknik olarak üretmiş olduğu fikrinin kendisiyle ters düşmediğinden emin olamayacağımız için beraberinde büyük bir soruna sebep olabilir. Bundan dolayı “Hakimler, yapay zekâyı sadece destek almak için kullanılmalıdır.” düşüncesi de doğmaktadır.

Yapay zekâ hukukun hangi alanına, ne gibi katkılarda bulunabilir?

Hukuk Araştırma ve Analiz: Yapay zekâ, büyük miktarda hukuki bilgiyi hızlı ve verimli bir şekilde tarayarak analiz etme yeteneğine sahiptir. Dolayısıyla hukuki araştırma süreçlerini optimize etme konusunda, büyük bir potansiyele sahip olur.

Hukuki Tavsiye Verme: Yapay zekâ, hukukçulara belirli bir hukuki sorunla ilgili olası çözümleri değerlendirmede yardımcı olabilir. Bu, hukuki süreçleri daha hızlı ve etkili hale getirebilir.

Dava Takibi: Yapay zekâ, dava takibi konusunda, hukukçuların, dava dosyalarını takip etmelerine, dava tarihlerini ve sürelerini takip etmelerine ve dava sürecini yönetmelerine yardımcı olmak için kullanılabilir.

Karar Verme: Hukukçulara dava kararlarında yardımcı olmak amacıyla yapay zekâ, mevcut hukuki bilgileri ve kanıtları dikkate alarak daha doğru ve tutarlı kararlar vermelerine katkı sağlayabilir. Bu, adil ve objektif karar alma süreçlerini destekler.

Yapay zekanın aktif olarak kullanılmaya başlandığı alanlar:

Hukuki tavsiye verme: Yapay zekâ, hukukî tavsiye vermede, hukukçuların, belirli bir hukuki sorunla ilgili olası çözümleri değerlendirmelerine yardımcı olmak için kullanılabilir.

Dava takibi: Yapay zekâ, dava takibi konusunda, hukukçuların, dava dosyalarını takip etmelerine, dava tarihlerini ve sürelerini takip etmelerine ve dava sürecini yönetmelerine yardımcı olmak için kullanılabilir.

Karar verme: Yapay zekâ, karar verme konusunda, hukukçuların, davalara ilişkin kararlar verirken mevcut hukuki bilgileri ve kanıtları dikkate alarak, daha doğru ve tutarlı kararlar vermelerine yardımcı olmak için kullanılabilir.

Yapay zekanın kullanıldığı hukuki davalar

Karar verme : Amerika Birleşik Devletleri'nde, IBM Watson adlı bir yapay zeka sistemi, hukukçuların, davalara ilişkin kararlar verirken, mevcut hukuki bilgileri ve kanıtları dikkate alarak, daha doğru ve tutarlı kararlar vermelerine yardımcı olmak için kullanılmaktadır.

Suç davaları: İngiltere'de polisler, suç kanıtlarını analiz etmek için yapay zekâ kullanmaktadır.

Ticari davalar : İngiltere'de mahkemeler, rekabet hukuku davalarını yürütmek için yapay zekâ kullanmaktadır. Yapay zekâ sistemleri, gelecek yıllarda hayatımızda daha fazla kullanılmaya başlanacaktır.

Bu kullanımın artmasına karşılık olarak, hukukun kendisini doğru şekillendirmesi şarttır. Bu sayede, yapay zekânın yapmış olduğu işlere sınırlar getirilecek ve yapay zekâyı suç aleti olarak kullanarak suç işlemek isteyen insanların, engel ile karşılaşmaları sağlanacaktır. Ek olarak, yapay zekânın içinde olduğu davaların araştırılması ve sonuçlandırılması kolaylaşacaktır.

Umarım yapay zekâ, insanlığı daha ileriye taşımak adına, kendisine bir çerçeve belirler ve bu çerçeveyi aşmadan şekillenmeye devam eder.

KAYNAKÇA:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Ki%C5%9Fisel_Verileri_Koruma_Kurumu

https://en.wikipedia.org/wiki/Fair_Credit_Reporting_Act

https://tr.wikipedia.org/wiki/Genel_Veri_Koruma_T%C3%BCz%C3%BC%C4%9F%C3%B

[https://dergipark.org.tr/tr/download/articlefile/1174773#:~:text=Yapay%20Zeka'n%C4%B1n%20Tan%C4%B1m%C4%B1,edilmektedir%20\(Alpayd%C4%B1n%2C%202013\).](https://dergipark.org.tr/tr/download/articlefile/1174773#:~:text=Yapay%20Zeka'n%C4%B1n%20Tan%C4%B1m%C4%B1,edilmektedir%20(Alpayd%C4%B1n%2C%202013).)

KABAHATTEN DOLAYI SORUMLULUĞUN ESASLARI

Yazan: Sefa Çobanoğlu

Kabahatten dolayı sorumluluğun esasları kısmından anlaşılan; kabahatin ihmali davranışla işlenmesi, organ veya temsilcinin davranışından dolayı sorumluluk, kast veya taksir, hata, sorumluluk, hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler, teşebbüs, iştirak ve içtima açısından sorumluluğun esaslarından ibarettir.

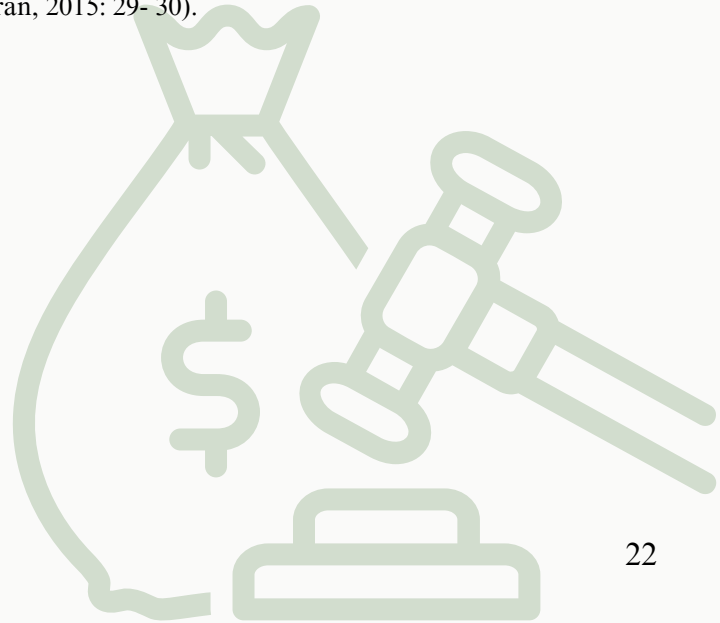
Kabahatin ihmali davranışla işlenmesi: “Kabahat, icrai veya ihmali davranışla işlenebilir. İhmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için kişi açısından belli bir icrai davranışta bulunma hususunda hukuki yükümlülüğü varlığı gereklidir.” (Kabahatler Kanunu, Md. 7). İcrai davranış bu Kanun’un yasaklarının, ihmali davranış ise kanunun emirlerinin ihmal edilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır (Kılıç, 2014: 325). Kanun maddesinin gerekçesine ve icrai ve ihmali davranış tanımlamasına göre, icrai davranışla işlenmiş olan bir kabahat kanunun yasakladığı bir fiilin gerçekleştirilmesi iken bir kabahatin ihmali davranışla işlenmesi için mevzuat çerçevesinde hukuki yükümlülüğün varlığı gerekmektedir.

Organ veya temsilcinin davranışından dolayı sorumluluk:

“(1) Organ veya temsilcilik görevi yapan ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte, tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen kişinin bu görevi kapsamında işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı tüzel kişi hakkında da idari yaptırım uygulanabilir. (2) Temsilci sıfatıyla hareket eden kişinin bu sıfatla bağlantılı olarak işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı temsil edilen gerçek kişi hakkında da idari yaptırım uygulanabilir. Gerçek kişiye ait bir işte çalışan kişinin bu faaliyeti çerçevesinde işlemiş bulunduğu kabahatten dolayı, iş sahibi kişi hakkında da idari yaptırım uygulanabilir. (3) Kanunun, organ veya temsilcide ya da temsil edilen kişide özel nitelikler aradığı hallerde de yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır. (4) Birinci ve ikinci fıkra hükümleri, organ veya temsilcilik ya da hizmet ilişkisinin dayandığını oluşturan işlemin hukuken geçerli olmaması halinde de uygulanır.” (KK, Md.8).

Bilindiği üzere belli bir amacı gerçekleştirmek üzere bağımsız bir varlık şeklinde örgütlenmiş, haklara ve borçlara sahip olabilen kişi veya mal topluluklarına tüzel kişi denir (Gözler, 2015: 114). İdari yaptırımların nitelik ve amacının farklılığı nedeniyle, tüzel kişinin faaliyetleri sebebiyle işlenen kabahatler de idari yaptırıma tabidir (Güçlü, 2016: 59).

TCK, tüzel kişi hakkında suç dolayısıyla ceza yaptırım uygulanamaz. Bu sebeple, idari yaptırımlar içerisinde yer alan mülkiyetin kamuya geçirilmesi kapsamında mümkün olabilir. Ancak bu idari yaptırıma da sadece kanunda açık hüküm bulunan hallerde karar verilmesi mümkündür (Meran, 2015: 29- 30).

Kast veya taksir: “Kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebilir.” (KK, Md.8). Kast veya taksir tanımı: “Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve isteyerek gerçekleştirilmesidir.” “...taksir; dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesinde öngörülmeyle gerçekleştirilmesidir.” (TCK, Md.21 ve 22). Mamafih, KK ya da diğer özel kanunlarda idari yaptırım öngören fiillerin gerçekleştirilmesi ister bilerek isterse bilmeyerek gerçekleştirilsin kabahat olarak nitelendirilmek suretiyle kanunda öngörülen idari yaptırıma tabi olacaktır.

TCK’de yer alan taksire ilişkin olarak ancak kanunda belirtilmesi durumunda taksirle işlenen fiilden sorumluluk söz konusudur. Fakat belirtildiği üzere sadece kasten veya sadece taksirle işlenen fiilden kabahat oluşturulabileceği konusunda ilgili kanunda hüküm bulunmaması durumunda KK’ye göre kabahat oluşturan haksızlık kural olarak hem kasten hem de taksirle işlenebilir (Bekar, 2011: 1044).

Hata: “Türk Ceza Kanunu’nun hata hallerine ilişkin hükümleri, ancak kasten işlenen kabahatler bakımından uygulanır.” (KK, Md.10). Hata kavramı, Türk Ceza Kanunu Md. 30’ da düzenlenmiştir. Bu hükme göre fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki unsurları bilmeyen kimse kasten hareket etmiş sayılmaz. Kabahatlere ilişkin olarak ise bir kabahatin kasten veya taksirle işlenebileceği Kanun maddesinde belirtilmiş, ancak sadece taksirle ya da kasten işlenebilecekse bunun ilgili özel kanun maddesinde belirtilmesi gerekmektedir, şeklinde ifade edilmiştir (Meran, 2015: 35). Kast, suçun kanuni tanımındaki maddi unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesi durumudur. Bu unsurlara ilişkin bilgisizlik, eksik veya yanlış bilgi sahibi olunması durumu ise, maddi unsurlarda hata olarak adlandırılmaktadır. (Güçlü, 2016: 67).

Sorumluluk: “(1) Fiili işlendiği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuk hakkında idari para cezası uygulanamaz. (2) Akıl sağlığı nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişi hakkında idari para cezası uygulanamaz” (KK, Md.11).

Bilinç; anlaması, anlayışı, hissetmesi ve duyması bakımından bir kimsenin kendisinin ve çevresinin durumunu doğru ve normal olarak değerlendirebilme gücüdür. İrade ise bilincin bilgileri sentez ve değerlendirmesi sonucunda bir hedefe yöneltmesi ile ortaya çıkar. İradenin fiziki görüntüsü davranışlardır. Yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya sağırılık ve dilsizlik nedeniyle işlediği fiilin hukuki sonuçlarını algılayamayan kişiler işlediği suç nedeniyle ceza verilemez ya da cezası indirilerek verilir (Meran, 2015: 38).

Hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldırılan nedenler:

“Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, TCK hukuka uygunluk nedenleri ile kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlere ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.” (KK, Md.12).

Teşebbüs: “Kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilirliğine dair ilgili kanunda hüküm bulunan haller saklıdır. Bu durumda, Türk Ceza Kanunu’nun suç teşebbüse ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.” (KK, Md.13).

“

Ubi non est culpa, ibi
non est delictum

”

İştirak:

“(1) Kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde bu kişilerin her biri hakkında, fail olarak idari para cezası verilir. (2) Özel faillik niteliğinin arandığı durumlarda, kabahate iştirak eden ve bu niteliği taşımayan kişi hakkında da fail olarak idari para cezası verilir. (3) Kabahate iştirak için kasten ve hukuka aykırı işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişi hakkında, diğerlerinin sorumlu olup olmadığı göz önünde bulundurulmaksızın idari para cezası verilir. (4) Kanunda özel faillik niteliğini taşıyan kişi açısından suç, diğer kişiler açısından kabahat olarak tanımlanan fiilin, bu niteliği taşıyan ve taşımayan kişiler tarafından ortaklaşa işlenmesi halinde suça iştirake ilişkin hükümler uygulanır.”

Kabahatlere iştirakte tek tip fail sistemi genel kabul edilmiştir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişiler arasında azmettiren veya yardım eden ayrımı gözetilmemiştir. Bu sebeple kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirak etmesi halinde bu kişilerin her biri hakkında, fail olarak idari para cezası verilebilir (Güçlü, 2016: 83).

İçtima:

“(1) Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idari para cezası öngörülmüşse, en ağır idari para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idari para cezasından başka idari yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir. (2) Aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı ayrı idari para cezası verilir. Kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde, bu nedenle idari yaptırım kararı verilinceye kadar fiil tek sayılır. (3) Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.”

Bir fiil ile birden fazla kabahati işlenmesi deyimi Kabahatler Kanunu’nda fikri içtimanın varlığını oluşturur. Fikri içtima, bir fiil ile kanunun farklı hükümlerinin ihlalinde söz konusu olur. Kanunun birinci fıkrası fikri içtima içerisinde barındırmaktadır bu kabahatlere ilişkin tanımlamalarda sadece idari para cezası öngörülmüş ise en ağır idari para cezası verilecektir (Güçlü, 2016: 85).

Kaynakça:

- (1) Bekar, E. (2011). Kabahatler Kanunu’nun Genel Hükümlerinin Değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, (1- 2). 1033- 1050. <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iuhfm/article/view/1023010586>
- (2) Gözler, K. (2015). Genel Hukuk Bilgisi (15.). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- (3) Güçlü, Y. (2016). İdari Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar (Güncellenmiş 3.).
- (4) Kılıç, A. (2014). Kabahatler Kanunu’nun Genel Hükümlerinin Vergi Kabahatleri Bakımından Uygulanabilirliği. TAAD, (18).
- (5) Meran, N. (2015). Kabahatler Kanunu ve Özel Kanunlarda İdari Para Cezaları. Ankara: Adalet Yayınevi.

TAHLİYE TAAHHÜTNAMESİ VE TAAHHÜTNAMEDE EŞİN RIZASI

Yazan: Av. Dila Özdemir

Kira sözleşmesi, TBK m. 299'daki tanımıyla, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir. Anılan madde ve devamında kira sözleşmesine ilişkin genel hükümler düzenlenmişken, konut ve çatılı işyeri kiralari ise TBK m. 339 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir.

Kira sözleşmelerinde, kiracının, kiraya verene nazaran daha zayıf ve korunmaya muhtaç durumda olduğu şüphesizdir. Bu durum, kira ilişkisini düzenleyen hükümlere de yansımış ve kira ilişkisine ilişkin çoğu husus, hüküm altına alınmıştır. Bu hükümler, emredici nitelikte ve dolayısıyla kamu düzeninden sayılmıştır. Bu bağlamda kira sözleşmesinin, düzenlenen bu hükümlere aykırı olamayacağı noktasında şüphe yoktur. Sözleşmede mevzuatın aksine bir düzenleme mevcut olsa dahi, sözleşme hükmü geçersiz sayılacaktır. Bu sayede bir şekil kuralına tabi olmayan kira sözleşmelerine ilişkin sözleşme serbestisi kuralı oldukça daraltılmıştır.

Kira ilişkisinde, kiracının, kiraya verene nazaran daha zayıf ve korunmaya muhtaç durumda olduğunun kabulünün bir sonucunu mevzuatta kira sözleşmesinin sona ermesini düzenleyen hükümlerde görmek mümkündür. Örneğin, kiracının fesih bildiriminde bulunarak kira sözleşmesini kolayca feshedebilmesi söz konusuyken; kiraya verenin, kendisinden kaynaklanan hallerde kira sözleşmesini feshedebileceği durumlar detaylı ve sınırlı biçimde düzenlenmiş ve sıkı şartlara tabi tutulmuştur.

Kira sözleşmelerine ilişkin genel hükümlerdeki düzenlemelere ek olarak, konut ve çatılı işyeri kiralari sözleşmesinin sona ermesi, TBK m. 347 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Anılan hükümlerde, kira sözleşmesinin taraflarca bildirim ve dava yoluyla sonlandırılabilirliği düzenlenmiştir.

Bildirim yoluyla sona erme, kira sözleşmesinin, kiracı veya kiraya veren tarafından yapılmasına ve belirli veya belirsiz süreli olmasına göre farklı süreçler gerektirmektedir (İlgili düzenlemeler: TBK m. 347, 348 ve 349).

Dava yoluyla sona erme hususu da benzer şekilde ayrımlara tabidir. Bu bağlamda “Kiraya Verenden Kaynaklanan Sebepler” ve “Kiracıdan Kaynaklanan Sebepler” ayrımı söz konusu olacaktır. Kiraya verenden kaynaklanan sebepler gereksinim, yeniden inşa ve imar ve yeni malik gereksinimi şeklinde karşımıza çıkmaktadır (İlgili düzenlemeler: TBK m. 350 ve 351). Kiracıdan kaynaklanan sebepler ise tahliye taahhüdü, iki haklı ihtar ve aynı ilçe veya belde sınırlarında oturmaya elverişli başka bir konut olarak sayılabilecektir (İlgili düzenleme: TBK m. 352. Yazımızda tahliye taahhüdü üzerinde durulacaktır. Tahliye taahhüdü TBK m. 352/I'de düzenlenmiştir. Buna göre:

“Kiracı, kiralananın teslim edilmesinden sonra, kiraya verene karşı, kiralananı belli bir tarihte boşaltmayı yazılı olarak üstlendiği hâlde boşaltmamışsa kiraya veren, kira sözleşmesini bu tarihten başlayarak bir ay içinde icraya başvurmak veya dava açmak suretiyle sona erdirebilir.”

Anılan hükümden hareketle tahliye taahhüdünün, kiralananın tesliminden sonra, kiracı tarafından imzalanan ve belirli bir tarihte sözleşmeye konu kiralananı tahliye etmeyi üstlendiği yazılı belge olarak tanımlamak mümkündür.

Kiraya verenin, kira sözleşmesini sona erdirmesi ve kiracıyı bu taahhütname ile tahliye etmesi, dava veya icra takibi yollarıyla mümkündür. Kiraya verenin bu durumda, tahliye taahhütnamesinde belirtilen tarihten başlayarak bir ay içinde icra veya davaya yollarından birine başvurması gerekecektir.

Geçerli bir tahliye taahhütnamesinin varlığından söz edebilmek için ise şu şartların varlığı gerekmektedir:

1. Tahliye taahhüdünün kiralananın tesliminden sonra verilmiş olması.
2. Tahliye taahhüdünün yazılı olması.
3. Hangi tarihe ilişkin tahliye taahhüdü verildiğinin açıkça belirtilmesi.
4. Tahliye taahhüdünün kiracı tarafından verilmiş olması.

Tahliye taahhüdünün kiracı tarafından verilmiş olması gerekliliği üzerinde durulmasında fayda vardır. Buna göre kiracı ile birlikte kiralananan oturma hakkını haiz olanlardan birisi tarafından böyle bir taahhüt yazısının verilmiş olması TBK m. 352/I bakımından hukuksal bir değer taşımaz. Fakat olayına göre bu kişiler, TBK m. 128 uyarınca “üçüncü şahsın fiilini taahhüt etmiş kimse” olarak kiralayana karşı sorumlu olabilirler.

Kira sözleşmesine konu kiralananın, aile konutu olarak kullanılması ise tahliye taahhüdünde eşin imzasının gerekliliğine ilişkin bir tartışma yaratmaktadır. Şöyle ki:

TBK m. 349/I hükmü, aile konutu olarak kullanılmak üzere kiralanan taşınmazlarda kiracının eşinin açık rızası olmadıkça kira sözleşmesini feshedemeyeceğini düzenlemiştir. Buna paralel olarak TMK m. 194/I’de, eşlerden birinin, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemeyeceği, aile konutunu devredemeyeceği veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlandırmayacağı düzenlenmiştir.

Bu bağlamda diğer görüşe göre aile konutu olarak kullanılan kiralanda, eşlerden birinin verdiği tahliye taahhüdü, fesih olarak nitelendirilmelidir. Bu durumda anılan hükümler ışığında diğer eşin imzasının gerekliliği şüphesiz olacaktır.

Bir diğer yandan, belirtmekte fayda vardır ki kiracının tahliye taahhüdü kiralayanın kabulü, kira sözleşmesinin karşılıklı olarak feshedilmesi (ikale) anlamına gelir. O halde kiralayan tarafından kabul edilmiş olmadıkça bu tahliye taahhüdü, kiracı lehine veya aleyhine herhangi bir hüküm doğurmaz.

Bu durumda taahhütnameyi yürürlüğe koyup koymamak kiraya verenin takdirinde olduğundan, tahliye taahhütnamesi fesih olarak değerlendirilmemeli ve dolayısıyla tahliye taahhüdü eş rızasını gerektirmemektedir. Yargıtay içtihatlarına göre genellikle son yıllarda eş rızası görülmektedir. Bu bağlamda TBK m. 349/III hükmüne de değinmekte yarar vardır. Hükme göre, kiracı olmayan eş, kiraya verene bildirimde bulunarak kira sözleşmesinin tarafı haline gelecektir ve kiraya veren fesih bildirimini ile fesih ihtarına bağlı bir ödeme süresini kiracı ve eşine ayrı ayrı bildirmek zorunda olacaktır.

Eşin, kiralananın aile konutu olarak kullanıldığı, kira sözleşmesinin tarafı haline geldiği durumda her iki eş de müteselsil alacaklı ve borçlu konumda olacağından her ikisinin de tahliye taahhüdünde imzasının bulunmasının gerektiği söylenebilecektir.

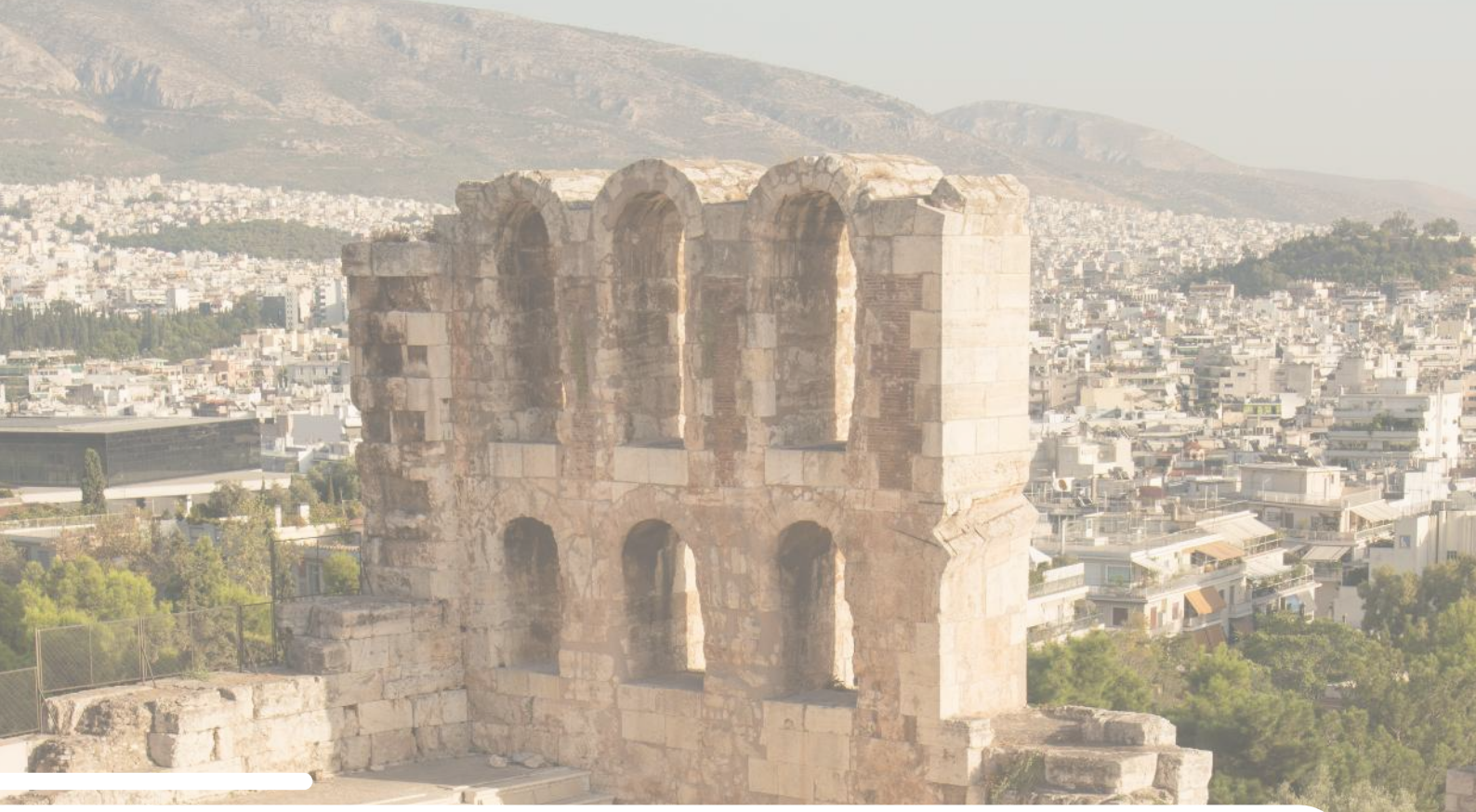
Toparlayacak olursak, tahliye taahhüdü, kira sözleşmesinin kiracıdan kaynaklanan fesih sebeplerinden bir tanesidir. Tahliye taahhüdünü nitelik itibarıyla fesih olarak değerlendirecek olursak, TBK m. 349 ve TMK m. 194 uyarınca eşin rızasının gerekliliğinden söz edilecektir. Fakat tahliye taahhüdünün yürürlüğe girmesi, kiraya verenin takdirinde olduğundan fesih olarak değerlendirilemeyecektir denilirse eş rızasının gerekmediği söylenebilecektir. Son yıllarda uygulamada eş rızasının arandığı görülmektedir.

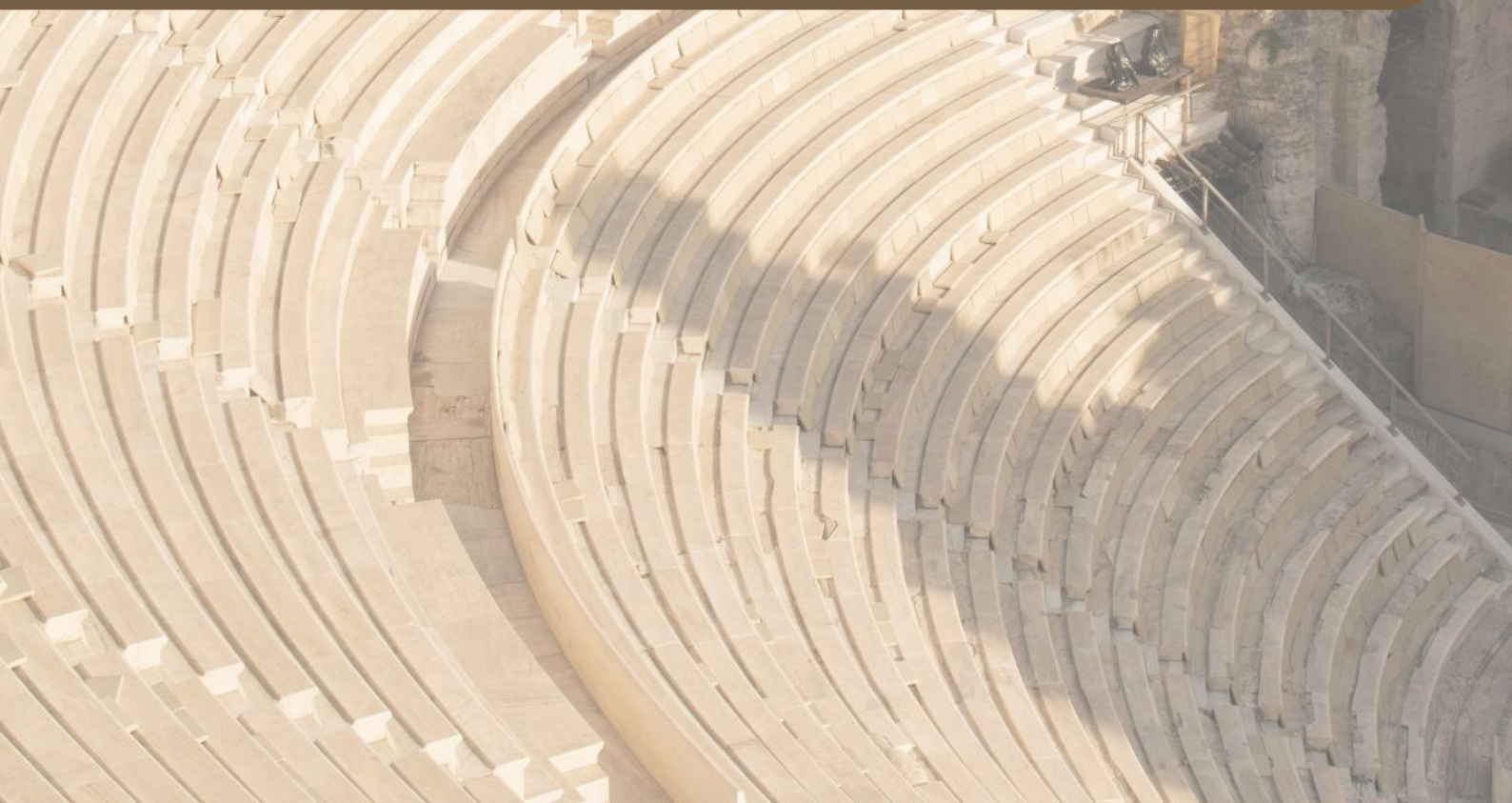

“Hukuk bilimi tanrısal ve beşeri olanın bilgisi, haklı ve haksızın bilimidir.”

Ulpianus

KÜLTÜR SANAT

BİR CİNAYETİN ANATOMİSİ

Yazan: Feyza Yılmaz

"Bir Cinayetin Anatomisi" 1959 yılında Otto Preminger yönetmenliğinde ABD'de çekilmiş bir mahkeme filmidir. Film, gerçek olayları konu edinen ve Türkiye'de "Bir Cinayet Davası" adıyla yayımlanan bir kitaptan uyarlanmıştır. Filmin başrolleri olarak karşımıza çıkan James Stewart, Lee Remick ve Ben Gazzara, bu filmle başarılı performanslar sergileyip birçok ödüle aday gösterilmiştir. Bu film gerilim ve suç filmi olarak nitelendirilmekle beraber, sanığın suçunu filmin başından beri kabul etmesiyle diğer suç filmlerinden ayrılıyor. Olay örgüsü suçluyu bulmakla değil, savunmanın hazırlanması ve yargılama sürecinden oluşuyor. Bu da filmde realist hukuki değerlendirmeler yapılmasına olanak veriyor. Bu değerlendirmelerin filmde bu kadar başarılı bir şekilde işlenmesinin sebeplerinden biri de Otto Preminger'in, Viyana Üniversitesi'nden dereceyle mezun bir hukukçu olmasıdır.

Film, az gelirli ve kendi hâlinde bir avukat olan Paul Biegler'in aldığı bir cinayet davasını konu alır. Teğmen olan Frederick Maion, karısının kendisine tecavüz ettiğini iddia ettiği Barney Quill'i öldürmüştür ve işlediği suçu en başından beri kabul etmektedir. Bu nedenle film suçluyu bulmaya çalışmıyor, faili savunma yollarını arıyor. Avukat Biegler, "Bir cinayet dört durumda savunulabilir. Birinci durum: Bu bir cinayet değildir, intihar ya da kazadır. İkinci durum: Bunu sen yapmamışsındır. Üçüncü durum: Cinayet hukuken meşrudur, nefsi müdafaa gibi. Dördüncü durum: Cinayet mazur görülebilir." sözleriyle savunmasını temellendirmeye başlar.

Teğmenin tecavüzü öğrenmesi ve cinayeti işlemesi arasındaki zaman dilimi, bu cinayetin meşru savunmaya dayandırılmasını engellemekte ve onu intikam amacıyla tasarlanmış bir cinayet hâline getirmektedir. Avukat cinayetin geçici bir cinnetle işlendiği savını ileri sürmeye karar verir. İddia ve savunma makamları ellerindeki delillerle ve getirdikleri tanıklarla jürileri manipüle etmeye çalışır. Böylelikle bu filmde de tıpkı 12 Öfkeli Adam filmindeki gibi jüri sisteminin adaleti ne ölçüde sağlayabileceğine değinilmesiyle birlikte; McCarthy'nin şu repliği ile de adaleti sağlamanın, adaletin subjektifliği nedeniyle zor olduğuna işaret ediliyor: "On iki kişi bir odaya giriyor. On iki farklı beyin... On iki farklı yürek... On iki farklı hayat... Bu on iki kişinin bir başkasını yargılaması gerekiyor. En az onlar kadar farklı birini. Varacakları yargıda isimsiz, tek bir beyin haline gelmeleri gerek. Bunu becerebilmeleri, disiplinsiz insan ruhunun büyük mucizelerinden biri."

Filmin geri kalanı mahkeme salonunda iddia ve savunma makamlarının düelloları şeklinde geçmektedir. Yargılama esnasında birçok tanık, bilgi, delil ve iddia ortaya çıkmaktadır. Bir Cinayetin Anatomisi, bir sanat eseri olmakla birlikte bu olguları sistematik şekilde işlemesiyle bir hukuki değerlendirme gibi görülebilir. Savcı ve avukatın tanıklara soru sorduğu sıralarda yakın çekim tekniğinin kullanılmasıyla mahkeme salonundaki baskı ve gerilim seyirciye yansıtılmıştır. Bu baskıyı hissettiğimiz bir diğer kısım ise Mary Pilant'ın mahkeme salonunda şahit olarak konuşmaya karar verdiği andır. Filmin sonunda ise maktulün kızı olan Pilant'ın, babasının aleyhine ifade vermesiyle davanın seyri değişmektedir. Burada da Mary Pilant karakteri aracılığıyla vicdan üzerine düşünmemiz sağlanmaktadır.

Yargılama esnasında hem cinayet hem de tecavüz olayları tartışılır. Burada ise delillerin değerlendirilmesinin, tanık ifadelerinin yorumlanmasının ve ön yargıların davanın seyrini büyük ölçüde değiştirebileceğini; özetle ispat yükünün hukukun önemli sorunlarından biri olduğunu gözlemleme fırsatına sahip oluyoruz. Teğmenin eşi Laura Maion'un hafifmeşrep bir kadın olarak bilinmesi ise tecavüz iddiasının zayıflamasına neden olmaktadır. Böylelikle film, toplumun genel ahlak anlayışı ve ön yargılara da Laura karakteri üzerinden değinmiş oluyor.

Filme ilişkin bir diğer ayrıntı ise babacan bir yargıç rolünde izlediğimiz Joeseph N. Welch'in oyuncu değil, gerçekte de yargıç olmasıdır. Ancak sergilediği başarılı performans sayesinde o da BAFTA ve Altın Küre gibi ödüllere layık görülmüştür.

İzleyici genel olarak filmi yeterince çarpıcı bir sonla bitmediği için eleştirse de sergilenen oyunculuklar, başarılı film teknikleri ve çarpıcı olay örgüsü ile "Bir Cinayetin Anatomisi", adını kült filmler arasına yazdırmıştır.

Bağışlama: Caravaggio'yu Anlamak ve Affetmek

Yazan: Gökçe Gül Toktaş

Michelangelo Merisi da Caravaggio, Barok resim sanatının babası sayılmaktadır. Oldukça kasvetli tablolar resmetmesiyle bilinen sanatçının hayatı, eylemleri, fikirleri ve ölümü dahi bahsi geçen tablolar gibi karanlıktır. Çocukluğu ve gençliğine dair net bilgiler olmamakla birlikte ailesinin büyük bir kısmını kara vebadan kaybettiği ve bu kaybın dine, hayata ve ilahi adalete bakış açısını değiştirdiği bilinmektedir. Resime başlamasını bir bunalımın dışavurumu olarak değerlendirebiliriz, öyle ki gelecekte işleyeceği cinayetler, hayata ve Tanrı'ya karşı duyduğu saygısızlık fırçasına yansımıştır.

Caravaggio bir ressamdan fazlasıydı, günahkardı, bir katil ve hırsızdı. Roma'daki yaşantısında Kilise'nin yasakladığını çiğneyen, halka korku salan, Bravi adlı bir çetenin üyesiydi. Sloganları ise "Nec spe Nec metu!" idi, yani "Ümitsiz ve korkusuzlar". Kaybedecek bir şeyi yoktu, benliği ve adalet duygusu dışında. Muhtemelen bu ikisini de çoğu zaman görmezden geldi çünkü iç hesaplaşmasını en azından bir süreliğine susturamayan biri bu denli kötülük edemezdi.

Kuşkucu Thomas, Sanssouci, Potsdam, Almanya, 1602

Onu kötülüğe iten, başka çare görmemesini sağlayan sebepler olmuştu, nihayetinde herkes kendi hikayesinin haklısıdır. Dönemin Roma şehrindeki gelir dengesizliği, bir yetim olarak kendini koruma güdüsü ve sanatçılar arasındaki hayatlarını idame ettirme mücadelesi Caravaggio'yu pek çok suçta adı geçen biri hâline getirmiştir. O ise hayattan, insanlardan ve tabiri caizse adaletsiz Tanrı'sından intikamını kendince sanatı üzerinden almıştır. Suç işleyen, hayata isyan eden bir adamın bu haline tamamen zıt bir şekilde masum bir ressam olmasını bekleyemeyiz. Tablolarının konusuna, anlatmak için çabaladıklarına ilk bakışımızda gayet temiz, masum bir izlenim oluştursa da kutsal figürleri tasvirinden; hileyi, cinayeti ve vahşeti kolayca resmedebilmesinden de anladığımız üzere iç dünyası pek de temiz sayılmazdı.

Bakire'nin Ölümü, Louvre Müzesi, Paris, 1601

Nihayetinde Caravaggio bir katildi. Tablolarının konusunu genelde kutsal kitaplardan, mitlerden alan ressam, saygısızlık edencesine kutsal figürleri, Azizleri, İsa'yı ve Meryem'i pis, korkunç ve bahtsız şekillerde önümüze çıkarmıştır. Fırçasından çıkanları biraz inceleyecek olursak saflık ve temizliği, kaba ve çirkinlikle bir araya getirdiğini görebiliriz. Bunlara örnek olarak "Hasta Bacchus", "Aziz Matta'nın Şehit Edilişi", "Kuşkucu Thomas" ve "Bakire'nin Ölümü" eserlerini inceleyebiliriz. Fakat şaşırtıcı bir gerçek ki Caravaggio, din adamları tarafından sevilen bir ressamdı. Her ne kadar fikirleri ve eylemleriyle korkutan biri olsa da sanatının büyüklüğü kimse tarafından göz ardı edilememiştir. Çoğu dini tasviri de Kilise'nin siparişi üzerine resmetmiştir.

Ancak bir tablosu var ki onu bir sipariş değil, dilek üzerine yapmıştı. Üstelik bu dilek alelade birinin değil, bizzat kendisinin büyükler tarafından bağışlanma dileği idi. Bahsi geçen tablo, Caravaggio'nun son tablosu olan "Davut ve Golyat". Kısaca açıklayacak olursak, Roma'da artık barınamayan ve pek çok şehirde hayat kurmaya çalışmasına rağmen başaramayan ressamın kendine dönmesi, kendiyle hesaplaşması ve kişisel adaletini somut olarak gösterme çabasının ürünüdür bu tablo. Roma'ya dönmek ve orada eskisinden farklı, iyi bir insan olmak üzerine bir hayat sürmek isteyen Caravaggio Tevrat'ta geçen aynı isimli hikayeden esinlenerek "Davut ve Golyat" eserini yapar, bu tabloyu götürdüğünde Papa ve tüm Roma halkından affını isteyecektir. Peki nedir bu tabloda bağışlanmayı hak etmesini sağlayacak olan? Detaylarını inceleyecek olursak bu, Caravaggio'nun çoğu eserinde olduğu gibi bir otoportredir. Genç ve masum Davut, yaşlı ve kötülükten başka bir işe yaramayan Golyat'ın kesilmiş kafasını, yüzünde bariz bir iğrenme ifadesiyle tutmaktadır. İşin vurucu yanı ise masum Davut'un Caravaggio'nun gençliği, kötü Golyat'ın ise otuzlu yaşlardaki hâli olmasıdır. Yani bu tasvirle ressam suçlarından dolayı cezalandırılmasını, kellesinin alınmasını isteyen Roma halkına tabiri caizse kendi kestiği kellesini sunmaktadır ve bu şekilde af dilemektedir. Davut figürünün tuttuğu kılıçta ise bir mesaj verircesine "Alçakgönüllülük, gururdan üstündür:" yazmaktadır. Caravaggio'nun muhteşem zekası göz ardı edilemeyecek gibidir fakat bunu göstermeye fırsatı kalmadan Roma'ya giderken, af yolunda sebebi belirsiz bir şekilde hayatını kaybetmiştir. Eseri Roma'ya ulaştığında Papa ve halk onu bağışlamış mıdır yoksa ebediyette dahi huzur bulamaması, iç hesabının bitmemesi için isteğini göz ardı mı etmiştir bilmiyoruz.

Caravaggio sanatçı olması ve hislerini elinden geldiğince sanatına, resimlerine yansıtması açısından bizlere, bir suçlunun neler hissedebileceğini, ne kadar ileri gidebileceğini ve kendini biraz olsun sorgulayıp kişisel adaletine teslim olduğunda tanrısı tarafından bağışlanmayı ne denli isteyebileceğini başarılı bir şekilde göstermiştir. İnceleyeceğimiz herhangi bir eserinde, ki bunun hangisi olduğunun hiç önemi yok, bir şekilde adalet yahut suçu konu edindiğini görürüz. Bazı eserlerinde suçun ta kendisini tasvir ederken bazılarında kutsal olanı yererek sanatla da suçlu olunabileceğini göstermiş, kimisinde ise bağışlanma veya ilahi adaletin fani kişilerce sağlanmasını resmederek affedilme, mağduriyetini göz önünde bulundurma ve kendisi için ağır basacak adalet terazisinden umudunu hiç kesmemiştir.

Papa ve Roma halkının kararını hiçbir zaman bilemeyecek olmanın merakıyla bazı soruları kendimize sormalıyız. Caravaggio eğer yaşasaydı vaat ettiği gibi iyi biri olabilir miydi, bir kere suça ve kötülüğe alışmış birini adaletin kılıcıyla korkutabilir miyiz? Yoksa onu kurtaracak tek etken iç hesaplaşması mıdır? Suçlunun iflah olma eşiği var mıdır? Günümüz adalet algısından ve ceza yönteminden bağımsız bir şekilde düşünecek olursak, pişmanlık her zaman suçu örter mi yahut değişmiş düşünceler ve eylemlere sahip, bağışlanmayı bekleyen bir insana karşı bağışlayıcı olmamak bizlere suç yükler mi?

Davut ve Golyat, Borghese Galerisi, Roma, 1610

Iustitiae dilatio est quaedam negatio

ŞİKÂYET

Yazan: Mehmet Salih Güneş

Hükmün geçer mi sanıyorsun şu geçen zamana
Bir anı bile durdurabilir misin mesela
Gözyaşı döktüğün anılarını silip de
Tebessümleri getirip koyabilir misin masana

Silebilir misin hayatındaki keşkeleri
Hatalarını yapmadığını sayabilir misin
Bütün gamları kederleri yolda bırakıp da
Mutluluğu yanına yoldaş kılabilir misin

DİLEFRUZ

Yazan: Mehmet İspirli

Bizim kaderimize seni ucu yanık mektuplarda aramak kaldı
Mum ışığında bir gece nasıl erir
Bunu kalbimize hece hece anlatmak kaldı
Vazgeçmenin kalemiyle
Şiir yazmak nedir, ellerimize anlatmak kaldı
En çok da sevgiyi başkalarında aramak,
Hüznün ağırlığı bize bu yüzden kaldı

Her ilahiden bir esinti,
Sözlerde bir anlam bulmanın bilinmezliği,
Aşk nedir bilmiyorduk bizler
Ve her şiir içinde bir isim gizler

Vazgeçmenin isimsiz şarkısı
Mürekkebi bitmiş kalemlerle bir çılglığı yazmayı,
Kuşlara bir çocuktan daha güzel bakmayı,
Lalelerin hep beyazını koklamayı,
Çaresizce, kendimize anlatmak kaldı

Şiirleri dilefruz dolduruyorken
Dizeler artık yorgun düşüyorken
At arabalarıyla farklı diyarlara gitmek,
Yolculuklar, sevginin kimsesizliğiyle anlam kazanıyorken
Kendinden kaçan göçmenlere yol göstermek bana kaldı

Sınır karakollarında kalbin dilinden anlamayan
tercümanlar varken
Bu kaçış nereye diye sormak,
İşte en acısı burada
Kendini şiirlere bile anlatamamak...

DAR AĞACI

Yazan: Berk Çağatay Meral

Belki ilk koparılıştır belki ilk haykırış
İlk defa orda tanışsın
Adını bilmediğin dosyalarla
Kaybolmuş bir ormana atarlar seni
Kendini bulman ümidiyle
Yürürsün adım belli değil
Günler aylara kaçar yıllar belli değil
Bir gün son kez vurur
Ölümün yalnızlık çağrısı
Uyandırırılar bir sabah
Son kez görürsün mapushane dostlarını
Son bir yudum alırsın
Dostunun hazırladığı acıdan
Zabıt girer koluna
Çıkarırlar seni koğuş kapısından
Yürütürler seni daracık koridorlarda
Gözyaşlarına yansır çaresizliğin sessizliği
Adım attıkça anlarsın
Yürümek kavuşmak değil
Vardığın yer ölümden başka bir şey değil

ETKİNLİK BÜLTENİ

Sağlık ve Bilişim Hukukçusu Olmak

Tiyatro İzleme Etkinliği

TBMM Ziyareti

TEİD Söyleşisi

Uluslararası Uyuşmazlık Hukukçusu Olmak

TOBB ETÜ Hukuk Topluluğu İkinci Olağan Genel Kurulu

Münazara Turnuvası

İftar Organizasyonu

HUKUKTA KARIYER GÜNLERİ'24

“KARIYERİNLE FARK YARAT”

Topluluğumuzun marka değerlerinden biri haline gelen Hukukta Kariyer Günleri'24 etkinliğimizi bu sene 6-7 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirdik. 800'ü aşkın katılımla bir rekora imza attığımız bu etkinlikte alanlarında yetkin 25 hukukçumuzu ağırladık.

TAKDİM KÖŞESİ

Av. Savaş BAYTOK

TBMM Başkanı Sayın
Numan KURTULMUŞ

Danıştay Başkanvekili
Sayın Mahmut VURAL

Adalet Bakanı Sayın
Yılmaz TUNÇ

Ankara Cumhuriyet Başsavcısı
Sayın Gökhan KARAKÖSE

Av. Süleyman BOŞÇA

Adıyaman Belediye Başkanı
Sayın Av. Abdurrahman
TUTDERE

TBMM Adalet
Komisyonu Başkanı
Sayın Cüneyt YÜKSEL

Eski Dışişleri Bakanı Sayın
Mevlüt ÇAVUŞOĞLU

Eski Adalet Bakanı ve
Meclis Başkanı Sayın
Cemil ÇİÇEK

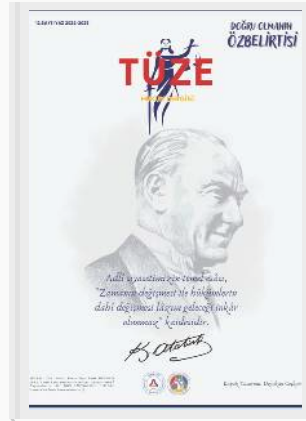
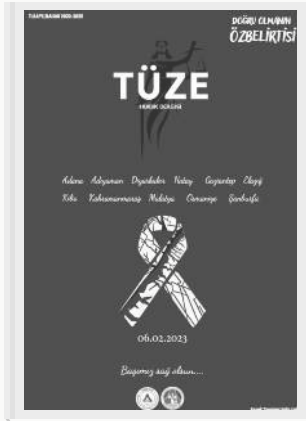
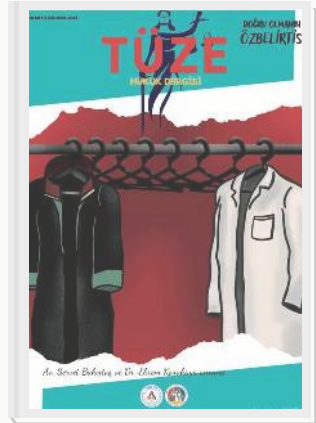
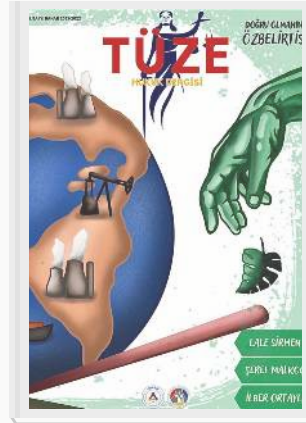
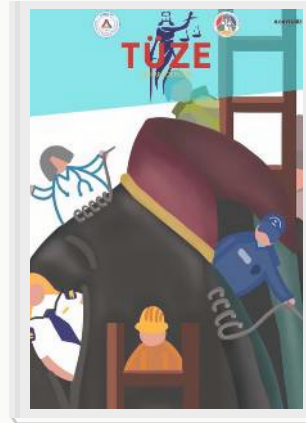
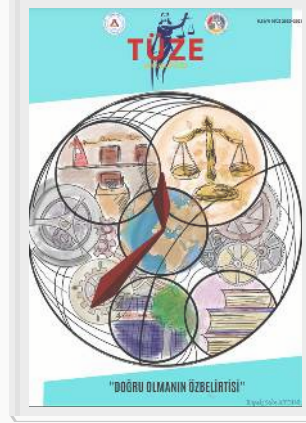
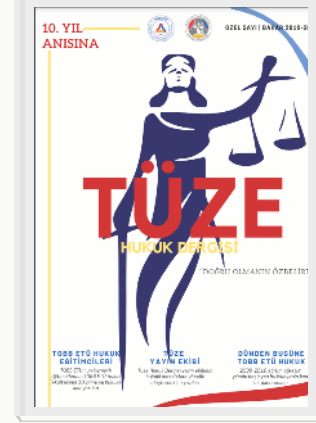
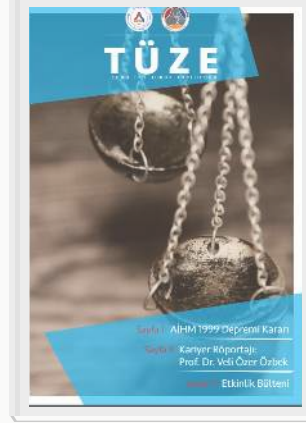
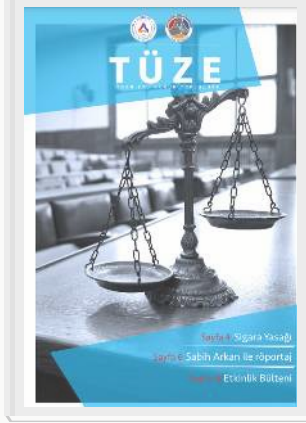

TOBB Genel
Sekreteri Sayın
Mustafa SARAÇÖZ

TÜZE'YE YAZMAK İSTER MİSİNİZ?

- Yazı, tuzehukukdergisi@gmail.com adresine gönderilmelidir.
- Derginin yayın dili Türkçedir. Çeviriler, yazarından ve yayıncısından izin alındığı ispat edildiği takdirde yayınlanabilir.
- Yazı, içeriği itibariyle özgün olmalıdır; daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olması gerekmektedir.
- Yazı, ana bölümlerde 1,15 satır aralığı ile 12 punto; dipnotlarda tek satır aralığı ile 10 punto kullanılarak Times New Roman karakterinde yazılmalıdır.
- Yazı, 6.000 ila 8.000 karakter veya 800 ile 1000 kelime aralığında olmalıdır. Yazarın adı, soyadı ve unvanını, makalede yer almasını istediği şekliyle ve dergide yer alan yazı formatına uygun olarak yazıya eklemesi gereklidir. Ayrıca iletişim bilgilerinin, yazının gönderildiği e-postada gösterilmesi gerekmektedir.
- Dipnotlarda ve kaynakçada koyu renkle, altı çizili ve/veya italik yazılan kısımlar (yayın kurallarında italik yazılacağı belirtilenler hariç) düzeltilmeli ve internet kaynaklarındaki alt çizgiler kaldırılmalıdır.
- Verilen kaynak makale ise makale adı çift tırnak içine alınmalı, sadece eser adı italik verilmeli; yayınevi, ili, baskı yılı ve sayfa sayısı sırasıyla yazılmalıdır.
- Örneğin: Çiğdem Kırca, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Amaca Uygun Sınırlama (Teleologische Reduktion)”, AÜHF Dergisi, Ankara 2001, C. x, S. x, s. xx.
- Yazılar, Yayın Kurulu tarafından değerlendirilir ve Yayın Kurulu kararıyla yayımlanabilir. Yayımlanan yazılar için telif ücreti ödenmemektedir.

TÜZE SERGİ

/tüze-hukuk-dergisi/

@tuzehukukdergisi

@tuzehukukdergi

